

**«Қазақстан қор биржасы» АҚ
2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жылға арналған жеке қаржылық есеп
берушілігі
және Тәуелсіз аудитордың есебі**

МАЗМҰНЫ**ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ**

Жиынтық табыс туралы жеке есеп.....	1
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	3
Ақша қозғалысы туралы жеке есеп	4-5

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР

1. Ұйым	6
2. Қаржылық есеп берушілікті дайындау негіздері	8
3. Есеп саясатының негізгі қағидалары	14
4. Қызмет көрсетулер бойынша табыстар мен комиссиялар	24
5. Пайыздық табыстар	25
6. Пайыздар есептелетін активтердің құнсыздануына және басқа да операцияларға сақтық қор ...	25
7. Шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза (шығын) пайда	25
8. Басқа да табыс	26
9. Операциялық шығындар	26
10. Корпоративтік табыс салығы	27
11. Акцияға түскен пайда	28
12. Орталық контрагенттің қаржы активтері/(міндеттемелері)	28
13. Ақша және оның эквиваленттері	29
14. Банктердегі қаражаттар	29
15. Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	29
16. Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері	30
17. Негізгі құралдар	30
18. Бейматериалдық активтер.....	32
19. Басқа да активтер.....	33
20. Басқа да міндеттемелер	33
21. Клирингілік қатысушылардың қаражаты	33
22. Жарғылық капитал.....	34
23. Келісім-шартты және шартты міндеттемелері.....	34
24. Байланысты тараптармен жасалған операциялар.....	35
25. Қаржы аспаптарының әділ құны.....	37
26. Тәуекелдерді басқару саясаты.....	38
27. Есептік күннен кейінгі оқиғалар	46
28. Жеке қаржылық есеп берушіліктің бекітілген күні.....	46

Жетекшіліктің 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған жеке қаржылық есеп берушілікті дайындауға жауаптылығы және қаржылық есеп берушілікті бекіту туралы мәлімдемесі

«Қазақстан қор биржасы» АҚ жетекшілігі¹ (бұдан әрі - «Компания») 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша Халықаралық қаржылық есеп берушілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес, 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ, оның қызметінің қаржылық нәтижелерін, ақша қозғалысын және меншікті капиталының өзгеруін дұрыс бейнелейтін жеке қаржылық есеп берушілікті дайындауға жауаптылықта болады.

Жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау кезінде жетекшілік мыналарға жауаптылықта болады:


- есеп саясаты қағидаларын дұрыс таңдауды және қолдануды қамтамасыз ету;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы мәліметтерді осындай ақпараттың орындылық, сенімділік, салыстырымдылық және түсініктілік нысанында ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау сол немесе өзге де мәмілелер, сондай-ақ, өзге де оқиғалар немесе жағдайлар қаржылық жағдайға немесе Компанияның қаржылық қызметінің нәтижелеріне әсер ететіндей ақпаратты қолданушылардың түсінуі үшін жеткіліксіз болып шықса, қосымша ақпараттарды ашып көрсету;
- Компанияның жақын болашақта өзінің қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Жетекшілік, сондай-ақ, мыналарға жауаптылықта болады:

- Компанияның тиімді және сенімді ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, енгізу және қамтамасыз ету;
- Компанияның мәмілелерін ашып көрсетуге және түсіндіруге мүмкіндік беретін нысанда есепке алуды жүргізу, сондай-ақ,
- кез-келген күні Компанияның қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлдікпен ақпаратты ұсыну және қаржылық есеп берушіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бухгалтерлік есепті жүргізу;
- өз құзыреті шегінде Компанияның активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық ақылға қонымды ықтимал шараларды қолдану;
- алаяқтық және өзге де қиянат жасау фактілерін анықтау және болдырмау.

Жетекшілік 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған жеке қаржылық есеп берушілікті 2019 жылғы 28 наурызда бекіткен.

Жетекшіліктің атынан


Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы




Капанова И.Б.
Бас бухгалтер

2019 жылғы 28 наурыз
Алматы, Қазақстан

¹Осы жерде жетекшілік деп «Қазақстан қор биржасы» АҚ Басқармасы тұспалданады, Қазақстан Республикасының «Бухгалтерлік есеп туралы» заңының 6 бабының 4 тармағы 2 абзацын ескерумен.



Тел.: +7 727 331 31 34
Факс: +7 727 331 31 35
info@bdokz.com
www.bdokz.com

ТОО "BDO Kazakhstan"
ул. Габдуллина, 6
Алматы, Казахстан
A15H4E3

Tel: +7 727 331 31 34
Fax: +7 727 331 31 35
info@bdokz.com
www.bdokz.com

BDO Kazakhstan LLP
6 Gabdullin Street
Almaty, Kazakhstan
A15H4E3

**«Қазақстан қор биржасы» АҚ
акционерлеріне және Директорлар кеңесіне есебі
ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ ЕСЕБІ**

Аудит нәтижесі бойынша қорытынды

Пікір

Біз қоса беріліп отырған 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша жеке қаржылық есеп берушіліктен, жиынтық табыс туралы есептен, капиталындағы өзгерістер туралы есептен, көрсетілген күні аяқталған жылдағы ақша құралдарының қозғалысы туралы есептен, сондай-ақ, есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша сипаттамадан және өзге де түсіндірмелі ескертулерден тұратын «Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі - Компания) қаржылық есеп берушілік аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған жеке қаржылық есеп берушілік 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша Компанияның барлық маңызды аспектілеріндегі қаржылық жағдайын, сондай-ақ, қаржылық қызметінің нәтижелерін және көрсетілген күні аяқталған жыл бойындағы ақша құралдарының қозғалысын Халықаралық қаржылық есеп берушілік сатнадарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс ұсынады.

Пікір білдіру үшін негіздеме

Біз қаржылық есеп берушіліктің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Біздің осы стандарттарға сәйкес міндеттеріміз қорытындымыздың бұдан әрі қарайғы «Аудитордың қаржылық есеп берушілік аудитін жүргізуге жауапкершілігі» тарауында сипатталған. Біз бухгалтерлерге арналған халықаралық стандарт жөніндегі кеңестің Кәсіби бухгалтерлер этикасы кодексіне (БХСК кодексі) және Қазақстандағы қаржылық есеп берушілік аудитін жүргізуге қолданылатын этика талаптарына сәйкес, Компанияға тәуелді емеспіз және аталған талаптарға және Кәсіби бухгалтерлер этикасы кодексіне сәйкес, біз өзіміздің өзге де этикалық міндеттерімізді орындадық. Біз өзіміз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікір білдіруіміз үшін негіздеме болуға жеткілікті және тиісті болып табылады деп ойлаймыз.

Басқа ақпарат

Басшылық басқа да ақпарат үшін жауапты болып табылады. Басқа да ақпаратқа жылдық есепте бар ақпарат кіреді, бірақ қаржы есептілігі мен оған біздің аудиторлық есебіміз кірмейді. Жылдық есеп бізге, болжаммен, осы аудиторлық есеп берілген күннен кейін ұсынылады. Біздің жеке қаржы есеп берушілігі туралы пікіріміз басқа ақпаратқа тарамайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысандағы сенімділікті қамтамасыз ететін қорытынды ұсынбаймыз.

Біздің жеке қаржы есеп берушілігіне аудит жүргізуімізбен байланысты біздің міндетіміз басқа ақпаратпен танысу және осымен қатар басқа ақпарат пен қаржы есептілік немесе аудит барысында біз алған біліміміздің арасында маңызды сәйкессіздік бар ма және басқа да ақпаратта өзге де мүмкін айтарлықтай бұрмалаушылықтар бар ма деген сұрақты қарастыру болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз ондағы басқа ақпараттың айтарлықтай бұрмаланғаны туралы қорытындыға келсек, біз бұл туралы корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғаларды хабардар етуге міндеттіміз.

Товарищество с ограниченной ответственностью "BDO Kazakhstan", зарегистрированное в соответствии с законодательством Республики Казахстан, является участником международного объединения BDO International Limited, британского общества с ответственностью, ограниченной гарантией его участников, и является частью международной сети независимых компаний BDO.

BDO Kazakhstan, a limited liability partnership, registered under the laws of the Republic of Kazakhstan, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms.

Жетекшіліктің, корпоративтік басқаруға, жеке қаржылық есеп берушілікке жауап беретін тұлғалардың жауаптылығы

Компанияның жетекшілігі ХҚЕС-ке сәйкес, жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау және дұрыс ұсынуға, сондай-ақ, Компания жетекшілігі жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан маңызды бұрмалаулар болмайтын жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау үшін қажетті деп санайтын ішкі бақылау жүйесіне жауаптылықта болады.

Жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау кезінде жетекшілік Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашып көрсетуге және Жетекшілік Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниетті болған немесе оның тарату немесе қызметті тоқтатудан басқа қандай да бір өзге дұрыс баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметінің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есеп берушілікті құрастыруға жауаптылықта болады.

Корпоративті басқаруға жауап беретін тұлғалар Компанияның жеке қаржылық есеп берушілікін даярлауды қадағалауға жауаптылықта болады.

Жеке қаржылық есеп берушілік аудитін жүргізуге аудитордың жауаптылығы

Біздің мақсатымыз жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан жеке қаржылық есеп берушіліктің мазмұнында және біздің пікіріміз қамтылатын тексеру қорытындысын шығаруда маңызды бұрмалаулар жоқ екеніне орынды сенімділікке қол жеткізу. Орынды сенімділік дегеніміз сенімділіктің жоғары деңгейін білдіреді, бірақ, Халықаралық тексеру стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулар болған жағдайда, әрқашан оларды анықтаудың кепілі болып табылмайды. Бұрмалаулар жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан болуы мүмкін және олар жеке-жеке немесе жиынтық түрінде осы қаржылық есеп берушілік негізінде қабылданатын қолданушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін екенін негізді түрде болжауға болса, маңызды болып саналады.

Халықаралық тексеру стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз тұтас аудит бойында кәсіби пайымды қолданамыз және кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесіні орындаймыз:

- жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан қаржылық есеп берушіліктің маңызды бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге қарсы аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болып қызмет ету үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдемелерді аламыз.

Жосықсыз іс-әрекеттер нәтижесіндегі маңызды бұрмалауларды анықтамау тәуекелі қатенің нәтижесіндегі маңызды бұрмалауларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені, жосықсыз іс-әрекеттер келісім, жалғандық, қасақана қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтетін іс-әрекеттерді қамтуы мүмкін;

- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ, Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, тексеру үшін мәні бар ішкі бақылау жүйесі ұғымын аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаудың негізділігін және жетекшілік дайындаған ақпараттың тиісті ашып көрсетілуін бағалаймыз;
- қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды жетекшіліктің қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне маңызды күмәндану пайда болуы мүмкін оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздік бар ма, сол туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз маңызды белгісіздіктің бар екендігі туралы қорытындығы келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда қаржылық есеп берушіліктегі ақпаратты тиісті ашып көрсетуге назар аударуымыз керек немесе егер мұндай ақпаратты ашып көрсету тиісті емес болып табылса, пікірімізді өзгертуіміз тиіс. Біздің қорытындымыз аудиторлық қорытынды жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, алдағы оқиғалар мен жағдайлар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкеп соғуы мүмкін;
- ақпаратты ашып көрсетуді қоса алғанда, тұтас қаржылық есеп берушілікті, оның құрылымы мен мазмұнын ұсынуға, сондай-ақ, қаржылық есеп берушілік өзінің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуын қамтамасыз етерліктей ұсынады ма, соған бағалау жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен, олардың назарына өзге ақпараттардан басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ, аудиттің нәтижесі бойынша маңызды ескертулер туралы, соның ішінде, аудит процесінде өзіміз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің маңызды кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, өзара ақпараттық іс-әрекетті жүзеге асырамыз.

«BDO Kazakhstan» ЖШС
Қазақстан Республикасы

Қаржы министрлігі

Қаржылық бақылау комитетінің аудиторлық қызметпен айналысуға берген 2015 жылғы 19 ақпандағы №15003448 мемлекеттік лицензиясы

Директоры Т. А. Омаров



2019 жылғы 28 наурыз

Аудитор Ирина Литвинчик

2014 жылғы 22 желтоқсандағы № 0000223
аудитордың біліктілік куәлігі

ҚР аудиторларды аттестаттау жөніндегі біліктілік комиссиясы берген



А15Н4Е3, Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы,

Ғабдуллин көшесі, 6-үй

ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған


(теңгемен көрсетілген, бір акцияға түсетін пайдадан басқа, мың қазақстандық теңгемен)

	Ескерту	Аяқталған жыл	
		2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Қызмет көрсетулер бойынша табыстар және комиссиялар	4	2.330.291	1.858.884
Пайыздық табыстар	5	671.598	553.909
Пайыздар есептелетін активтердің құнсыздануынан және басқа операциялардан сақтық қорлардың қалыптасуы	6	(4.535)	(1.369)
Шетел валютасымен жасалған операциялардан таза шығын/ (пайда)	7	7.906	2.288
Алынған дивидендтер	24	9.189	2.753
Басқа да табыстар	8	62.384	20.120
Операциялық табыстар		3.076.833	2.436.585
Операциялық шығындар	9	(1.913.257)	(1.559.538)
Салық салынғанға дейінгі пайда		1.163.576	877.047
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	10	(175.011)	(106.618)
Таза пайда		988.565	770.429
Басқа да жиынтық табыс			
<i>Ағымдағы немесе кейінгі кезеңдерде пайда немесе залалдың құрамына қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық табыс</i>			
Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын инвестицияларды қайта бағалаудан болған іске асырылмаған таза шығын		(44)	(44)
<i>Ағымдағы немесе кейінгі кезеңдерде пайда немесе залалдың құрамына қайта жіктелуге жатпайтын басқа да жиынтық табыс</i>			
Негізгі құралдарды қайта бағалау:		-	(25.663)
Негізгі құралдарды қайта бағалау	17	-	(29.682)
Табыс салығының әсері	10	-	4.019
Басқа да жиынтық табыс		(44)	(25.707)
Жиынтық табыс жиыны		988.521	744.722
Бір акцияға есептелген пайда			
Базалық және көбейтілген (теңге)	11	1.049,42	817,85

Жетекшіліктің² атынан


Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

2019 жылғы 28 наурыз
Алматы, Қазақстан



Капанова И.Б.
Бас бухгалтер

²Осы жерде және әрі қарай Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігі мен оның ескертпесінде Жетекшілік деп «Қазақстан қор биржасы» АҚ Басқармасы тұспалданады, Қазақстан Республикасының "Бухгалтерлік есеп туралы" заңының 6 бабының 4 тармағы 2 абзацын ескерумен.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған

(мың қазақстандық теңгемен)


	Ескерту	2018 жылғы 31 желтоқсан ³	2017 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Ақша және оның баламалары	13	26.695.041	55.097
Қолданылуы шектелген ақша		-	1.859.408
Банктердегі қаражаттар	14	1.145.303	1.926.341
Басқа да жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері/сату үшін қолда бар инвестициялар	15	21.053	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері/Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар	16	18.593.240	4.156.119
Қауымдастырылған компанияға салынатын инвестициялар	1	-	135.000
Еншілес ұйымдарға салынатын инвестициялар	1	12.852	21.782
Орталық контрагенттің қаржы активтері	12	3.341.113	-
Берілген аванстар		4.894	6.031
Негізгі құралдар	17	1.333.020	1.377.510
Бейматериалды активтер	18	146.143	169.004
Сатуға арналған активтер		100.325	-
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша алдынала төлеу		-	120.520
Басқа да активтер	19	166.153	112.751
Активтер жиыны		51.559.137	9.960.616
Міндеттемелер мен капитал			
Міндеттемелер			
Клирингтік қатысушылардың қаражаты	21	39.141.386	1.859.408
Орталық контрагенттің қаржылық міндеттемелері	12	3.341.113	-
Алынған аванстар		65.690	51.286
Пайдаға ағымдағы салық бойынша міндеттемелер		18.919	-
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	10	24.360	23.546
Басқа да міндеттемелер	20	73.455	55.490
Міндеттемелер жиыны		42.664.923	1.989.730
Капитал			
Жарғылық капитал	22	2.366.256	2.366.256
Сатып алынған меншікті үлестік құралдар		(62.076)	-
Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құнымен ескерілетін инвестицияларды қайта бағалау бойынша сақтық қор		57	101
Негізгі құралдарды қайта бағалау сақтық қоры	17	179.893	180.296
Басқа да қорлар		1.750.000	240.000
Бөлінбеген пайда		4.660.084	5.184.233
Капитал жиыны		8.894.214	7.970.886
Міндеттемелер және капитал жиыны		51.559.137	9.960.616

Жетекшіліктің атынан



Алдамбергген А.Ө.
Басқарма төрағасы

2019 жылғы 28 наурыз
Алматы, Қазақстан



Капанова И.Б.
Бас бухгалтер

³Осы жерде әрі қарай Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігінде және оны ескертпесінде қандай да бір жылдың 31 желтоқсаны деп осы жылдың 31 желтоқсанының алматылық уақытпен 24.00 сағаты тұспалданады.

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған
(мың қазақстандық теңгемен)

	Жарғылық капитал	Сатып алынған меншікті үлестік құралдар	Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін инвестицияларды қайта бағалау бойынша сақтық қор	Негізгі құралдарды қайта бағалау резерві	Басқа да қорлар	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсан	2.366.256	-	145	212.771	225.000	4.421.992	7 226.164
Басқа да жиынтық шығын	-	-	(44)	-	-	-	(44)
Табыс салығын шегергенде негізгі құралдарды қайта бағалау	-	-	-	(25.663)	-	-	(25.663)
Қайта бағалау қорының амортизациясы	-	-	-	(1.049)	-	1.049	-
Істен шыққан кезде негізгі құралдарды қайта бағалауды ауыстыру	-	-	-	(5.763)	-	5.763	-
Сақтық қордың капитал мөлшерін ұлғайту	-	-	-	-	15.000	(15.000)	-
Бір жылдағы таза пайда	-	-	-	-	-	770.429	770.429
Жиынтық табыс жиыны	-	-	(44)	(32.475)	15.000	762.241	744.722
2017 жылғы 31 желтоқсан	2.366.256	-	101	180.296	240.000	5.184.233	7.970.886
9 ХҚЕС-ті қолдануға байланысты күтілетін кредиттік шығындарға арналған сақтық қорлар	-	-	-	-	-	(3.117)	(3.117)
Меншікті акцияларды сатып алу	-	(62.076)	-	-	-	-	(62.076)
Басқа да жиынтық шығын	-	-	(44)	-	-	-	(44)
Амортизация кезінде негізгі құралдарды қайта бағалауды ауыстыру	-	-	-	(403)	-	403	-
Сақтық қордың капитал мөлшерін ұлғайту	-	-	-	-	1.510.000	(1.510.000)	-
Бір жылдағы таза пайда	-	-	-	-	-	988.565	988.565
Жиынтық табыс жиыны	-	(62.076)	(44)	(403)	1.510.000	(524.149)	923.328
2018 жылғы 31 желтоқсан	2.366.256	(62.076)	57	179.893	1.750.000	4.660.084	8.894.214

Жетекшіліктің атынан

Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

2019 жылғы 28 наурыз
Алматы, Қазақстан

Капанова И.Б.
Бас бухгалтер

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған
(мың қазақстандық теңгемен)

	<i>Ескер.</i>	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Салық салынғанға дейінгі пайда		1.163.576	877.047
Ақшалай емес баптар бойынша түзетулер			
Басқа да активтердің құнсыздануын қамтамасыз ету	6	(885)	1.369
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан келген шығындар		-	54.410
Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін инвестициялардың әділ құнындағы таза өзгеріс		(44)	(44)
Негізгі құралдардың істен шығуынан келген шығындар		443	14.129
Қауымдастырылған компанияға инвестициялардың құнсыздануынан болған шығын		37.473	-
Дивидендтер бойынша табыстар		(4.391)	-
Есептелген пайыздық табыс	5	(671.554)	(553.909)
Тозық және амортизация	17,18	129.684	130.903
Операциялық активтер мен міндеттемелер өзгергенге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		654.302	523.905
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістер			
<i>Операциялық активтердің көбеюі/(азаяуы)</i>			
Клирингтік қатысушылардың қаражаты		1.859.408	(1.432.772)
Банктердегі қаражаттар		772.495	640.614
Берілген аванстар		1.137	(2.226)
Активтер жиыны		(53.049)	(34.407)
<i>Операциялық міндеттемелердің көбеюі/ (азаяуы)</i>			
Клирингтік қатысушылардың қаражаты бойынша міндеттемелер		37.281.978	1.432.772
Алынған аванстар		14.404	16.086
Басқа да міндеттемелер		17.965	5.732
Клирингтік қатысушылардың қаражаты		40.548.640	1.149.704
Алынған пайыздар		674.150	628.347
Төленген корпоративтік табыс салығы		(34.758)	(80.882)
Операциялық қызметтен таза түсім / операциялық қызметте қолдану		41.188.032	1.697.169

АҚША ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жалғасы)


	<i>Ескер.</i>	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Инвестициялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Негізгі құралдарды сатып алу	17	(35.950)	(86.959)
Бейматериалды активтерді сатып алу		(12.388)	(11.637)
Бейматериалды активтерге капиталға айналатын жалақы және басқа да шығындар		(13.880)	(11.635)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		-	-
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестицияларды сатып алу		(14.433.760)	(1.615.322)
Еншілес ұйымды тарату		8.930	-
Алынған дивидендтер		1.036	-
Инвестициялық қызметте ақшаны таза қолдану		(14.486.012)	(1.725.553)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары			
Меншікті үлестік құралдарды сатып алу кезінде ақшаның шығуы		(62.076)	-
Қаржы қызметінде ақшаны таза қолдану		(62.076)	-
Ақша және оның баламаларындағы таза көбею / (азаяу)		26.639.944	(28.384)
Ақша және оның баламалары, жылдың басында	13	55.097	83.481
Ақша және оның баламалары, жылдың соңында	13	26.695.041	55.097

Компанияның 2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде алған дивидендтері сәйкесінше 9.189 мың теңгені және 2.753 мың теңгені құрады.

Жетекшіліктің атынан


Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

2019 жылғы 28 наурыз
Алматы, Қазақстан


Капанова И.Б.
Бас бухгалтер

1. ҰЙЫМ

«Қазақстан қор биржасы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Компания» немесе «Биржа») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, 1993 жылғы 17 қарашада құрылған.

Қазіргі уақытта Компания Алматы қаласы Әділет департаменті Бостандық ауданының Әділет басқармасы берген 2004 жылғы 7 қаңтардағы № 1952-1910-01-АО заңды тұлғаны мемлекеттік қайта тіркеу туралы куәліктің негізінде әрекет етеді.

Компанияның құнды қағаздар нарығындағы қызметі келесі лицензиялардың негізінде жүзеге асырылады:

- 1) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын бақылау мен қадағалау комитеті (бұдан әрі – «ҚБК») 2012 жылғы 19 шілдедегі № 4.2.3/1 құнды қағаздар нарығында қызметті жүзеге асыруға берген лицензия. Лицензия құнды қағаздар нарығында келесі қызмет түрлерін жүзеге асыруға құқық береді:
 - құнды қағаздармен және өзге де қаржы аспаптарымен сауданы ұйымдастыру жөніндегі қызмет;
 - құнды қағаздар нарығында қаржы аспаптарымен мәмілелер бойынша клирингтік қызмет.
- 2) 2018 жылдың 05 қыркүйегі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ұлттық және шетелдік валютада банктік операцияларды жүргізуге рұқсат беретін № 4.3.8 лицензиясы. Лицензия келесідей банктік операцияларды жүргізуге құқық береді:
 - банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын банктер мен ұйымдардың корреспонденттік шоттарын ашу және жүргізу;
 - аудару операциялары: төлемдер және ақша аударымдары бойынша жеке және заңды тұлғалардың тапсырмаларын орындау;
 - заңды тұлғалардың банктік шоттарын ашу және жүргізу.
 - қолма-қол шетел валютасымен айырбастау операцияларын ұйымдастыруды қоспағанда, шетел валютасымен айырбастау операцияларын ұйымдастыру.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 050040, Алматы қаласы, Байзақов көшесі, 280, «Almaty Towers» көп функциялы кешенінің солтүстік мұнарасы, 8-ші қабат.

Биржаның негізгі қызметі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құнды қағаздармен және өзге де қаржы аспаптарымен сауданы ұйымдастыру болып табылады.

Биржаның ілеспе қызметінің түрлері қаржы аспаптарымен мәмілелер бойынша клирингтік қызмет, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыру жөніндегі қызмет, Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған ақпараттық және өзге де қызмет көрсетулер бойынша қызмет болып табылады.

2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша әрқайсысына Компанияның орналастырылған акцияларының жалпы көлемінің 5%-дан астамын құрайтын көлемдегі жай акциялары тиесілі акционерлер келесідей көрсетілген:

	2018 жылғы 31 желтоқсан, %	2017 жылғы 31 желтоқсан, %
Акционерлер		
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі ММ	50,10	50,10
«Қазақстан Халық жинақ банкі» АҚ	7,75	–
«Қазкоммерцбанк» АҚ	–	6,33
«CENTRICA» ЖШС	6,88	6,88
Басқалар (жеке-жеке 5%-тен кемін иеленетіндер)	35,27	36,69
Жиыны	100,00	100,00

«Бағалы қағаздар рыногы туралы» (бұдан әрі – «Заң») Қазақстан Республикасы Заңының 84-бап 2-тармағына сәйкес, сауданы ұйымдастырушы әрбір акционердің оның үлестес тұлғаларымен бірге үлесі уәкілетті орган яғни, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі акционер болып табылатын жағдайды қоспағанда, орналастырылған акциялардың жалпы санының жиырма пайызынан аса алмайды.

1. ҰЙЫМ (жалғасы)

2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде Компанияның бақылаушы тарабы Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі (бұдан әрі – «ҚРҰБ») болып табылады.

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Компанияның келесі еншілес ұйымдары болды:

<i>Атауы</i>	<i>Қызметті жүргізуші ел</i>	<i>Дауыс беретін акциялар пайызы, (%)</i>	<i>Жарғылық капиталға салым (мың теңге)</i>	<i>Қызмет түрі</i>
«ИРБИС қаржы нарықтарының ақпарат агенттігі» ЖШС	Қазақстан	100	8.930	Ақпараттық қызмет көрсетулер
«eTrade.kz» ЖШС	Қазақстан	100	12.852	Ақпараттық қызмет технологиялар
			21.782	

«ИАФР» ИРБИС» ЖШС қызметінің тоқтатылуын тіркеу туралы ҚР Әділет министрлігінің 2018 жылғы 13 желтоқсандағы № 4813 бұйрығына сәйкес «ИАФР» ИРБИС» ЖШС жою рәсімі аяқталды.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы күн соңындағы жағдай бойынша «ИРБИС» Қаржы нарығының ақпараттық агенттігі» ЖШС жойылды.

<i>Атауы</i>	<i>Қызметті жүргізуші ел</i>	<i>Дауыс беретін акциялар пайызы, (%)</i>	<i>Жарғылық капиталға салым (мың теңге)</i>	<i>Қызмет түрі</i>
«eTrade.kz» ЖШС	Қазақстан	100	12.852	Ақпараттық қызмет көрсетулер
			12.852	

Қауымдастырылған ұйым

«РТРС» ЖШС қауымдастырылған компаниясы Қазақстан Республикасында өз қызметін жүргізеді және сақтық қорлық сауда және есеп айырысу орталығының функцияларын орындайды. Қауымдастырылған ұйымға салынатын инвестициялар бастапқы құны бойынша құнсызданудан (мұндай бар болса) болған шығынды шегергенде есепке алынады.

2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде Компанияның жарғылық капиталға қатысу пайызы тікелей қатысудың 50%-ын құрады және "Орталық құнды қағаздар депозитарийі" АҚ-ға салынған акциялардың 34,69%-ына иелік ету арқылы «РТРС» ЖШС-нің жарғылық капиталына жанама қатысты.

Биржа аталған инвестицияны «РТРС» ЖШС-ға еншілес компанияға салынған инвестиция ретінде жіктемейді, өйткені, Биржаның бақылауы жоқ. ҚРҰБ Қазақстан Республикасы Заңына сәйкес, "Орталық құнды қағаздар депозитарийі" АҚ акцияларының 54,98%-ын иелену арқылы және Биржа акцияларының 50,1%-ын иелену арқылы «РТРС» ЖШС компаниясына нақты бақылауды жүзеге асырады. ҚРҰБ-ның «РТРС» ЖШС-нің жарғылық капиталына жалпы жанама қатысу үлесі 52,54%-ын құрайды.

«РТРС» ЖШС–дағы Биржа үлесін сату» және «Орталық құнды қағаздар депозитарийі» АҚ-мен мәміле жасау туралы» Директорлар кеңесінің 2018 жылғы 25 желтоқсандағы №38 шешімімен:

1) қатысу үлесі 50%;

2) 50% көлеміндегі қатысу үлесінің бағасы - 97.527.000 теңге.

Биржаның 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жоғарыда көрсетілген қаржылық есептілігінде «РТРС» ЖШС өткізу бағасы ретінде бекітілген тәуелсіз бағалаушының 2018 жылғы 06 желтоқсандағы есебі негізінде айқындалған әділ құн бойынша сатуға арналған актив ретінде көрсетілген

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ

Бухгалтерлік есеп негіздері

Осы жеке қаржылық есеп берушілік Халықаралық қаржылық есеп берушілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес дайындалған. Осы жеке қаржылық есеп берушілік нақты шығындар бойынша есепке алу қағидасына сәйкес дайындалған, «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде атап көрсетілгенді қоспағанда, мысалы, сатуға арналған қолда бар инвестициялар, ғимарат, жер, көлік құралдары топтарының негізгі құралдары әділ құны бойынша бағаланды.

Осы жеке қаржылық есебі Компанияның жеке қаржылық есебіне толықтыру ретінде шығарылған. Компанияның жетекшілігі Компанияның жеке қаржылық есебін шығаруға 2019 жылғы 28 наурызда бекіткен.

Осы жеке қаржылық есеп берушілік Компания қызмет ететін ұйым болып табылады және жақын болашақта өз қызметін жалғастырады деген болжамға сүйене отырып, дайындалған.

Осы жеке қаржылық есеп берушілік мыңдаған акцияға түсетін пайдадан басқа, және егер өзгеше көрсетілмесе, Қазақстан теңгесімен (бұдан әрі - «теңге») ұсынылған.

Атқарымдық валюта

Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігінің атқарымдық валютасы – Компанияға қатысы бар оқиғалар мен жағдайлардың негізінде жатқан экономикалық мәнді бәрінен жақсы бейнелейтін валюта - теңге болып табылады.

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану

Жаңа және қайта қарастырылған стандарттар мен түсіндірулер

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы аспаптары»;

15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған келісім-шарт бойынша түсім»;

22 ХҚЕТК (IFRIC) – Шетел валютадағы операциялар және өтемақыны алдын ала төлеу;

40 ХҚЕС (IAS) «Инвестициялық жылжымайтын мүлік»;

2 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Акциялардың негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу және бағалау»;

4 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер – 9 ХҚЕС-ті (IFRS) «Қаржы құралдары» 4 ХҚЕС-пен (IFRS) «Сақтандыру шарттары» бірге қолдану;

28 ХҚЕС-ке (IAS) «Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар» түзетулер - жылжымайтын мүлік объектілерін әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы бағалау шешімі әрбір инвестиция үшін бөлек қабылдануы тиіс екендігін түсіндіру;

10 ХҚЕС (IFRS) пен 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде активтерді сату немесе активтерді салу»;

Биржа келесі 2018 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе кейінгі есептік кезеңдер үшін қолданысқа енгізілген қайта қарастырылған ХҚЕС-терді қолданды. Биржа жасап шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттарды, түсіндірулерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы аспаптары»

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» 39 ХҚЕС (IFRS) «қаржы құралдары: тану және бағалау», сондай-ақ 9 ХҚЕС (IFRS) барлық алдыңғы нұсқаларын ауыстырады және қаржы құралдары бойынша жобаның барлық кезеңдерін қамтиды. Стандарт жіктеуге және бағалауға, сондай-ақ, құнсыздануды және сақтандыруды есепке алуға қатысты жаңа талаптарды енгізеді.

Жіктеу және бағалау бөлігінде жаңа стандарт қарыздық және туынды аспаптарды қоспағанда, барлық қаржы активтерін бағалау Компания қаржы активтерін басқару үшін қолданатын бизнес-үлгіге жәнелісім-шартта қарастырылған ақша ағындарына байланысты қаржы активінің сипаттамаларына сүйене отырып, құрамдастырылған тәсіл негізінде жүргізілуін талап етеді. ХҚЕС (IAS) 39 белгілеген санаттардың орнына келесі қаржы аспаптарының санаттары енгізіледі: пайда немесе шығын арқылы (ПнЗ) әділ құн бойынша, басқа да жиынтық табыс арқылы (БЖТ) және амортизацияланған құн арқылы бағаланатын.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (жалғасы)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

ХҚЕС (IFRS) 9 сондай-ақ, компанияларға амортизацияланған құн бойынша немесе БЖТ арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде тану өлшемдеріне жауап беретін қаржы аспаптарын егер ол бағалау немесе тану үшін тиянақсыздықты жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берсе, пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар санатына жіктеуді жалғастыруға (бірақ, кейіннен қайта жіктелуге құқығы жоқ) рұқсат береді. Саудаға арналмаған қарыз аспаптары (кейіннен қайта жіктелуге құқығы жоқ) БЖТ арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар санатына жатқызыла алады, сонымен қатар, мұндай аспаптар бойынша табыстар немесе шығындар әрі қарай пайда және шығын туралы есепте бейнеленуге жатпайды. Қаржы міндеттемелерін есепке алу тәртібі жалпы ХҚЕС (IFRS) 39 талаптарына ұқсас.

ХҚЕС (IFRS) 9 несиенің құнсыздануын есепке алу тәсілін түбегейлі ауыстырады. ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес, келтірілген шығындар негізіндегі тәсілдің орнына күтілетін несие шығындарын бейнелеуді талап ететін болжамдық тәсіл енгізіледі. Компания барлық несиелер және пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша, сондай-ақ, несие ұсыну бойынша міндеттемелер және қаржылық кепілдік келісім-шарттары бойынша бағаланбайтын басқа да қарыздық қаржы аспаптары бойынша күтілетін несие шығындарының сағалау сақтық қорларын тануға міндетті болады. Сақтық қор келесі 12 ай ішіндегі дефолттың ықтималдығы себеп болған күтілетін несие шығындарына тең сомада бағалануы тиіс. Аспап бойынша несие тәуекелі оны бастапқы таныған күннен бастап айтарлықтай көбейген жағдайда, сақтық қор активтің барлық мерзімі ішіндегі дефолттың ықтималдығына сүйене отырып, бағаланады.

ХҚЕС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Ретроспективті қолдану міндетті болып табылады, бірақ, салыстырмалы ақпаратты қайта есептеу талап етілмейді. Ауысқан күні (2018 жылғы 1 қаңтар) стандартты қолданудың әсерін бөлінбеген пайданың құрамында бейнелеу қажет.

Биржаның бизнес-моделін бағалау бастапқы қолдану күніне, 2018 жылғы 01 қаңтарда жүзеге асырылды. Қарыз құралдары бойынша шартта көзделген ақша ағындары борыш пен пайыздардың негізгі сомасы есебіне тек қана төлемдер болып табылатындығына талдау осы активтерді бастапқы тану сәтінде болған фактілер мен мән-жайлар негізінде жүзеге асырылатындығына талдау болып табылады.

ХҚЕС (IFRS) 9-ды қолдану Биржаның қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсер етпейді.

Биржа 39 ХҚЕС (IAS) сәйкес әділ құны бойынша бағаланған барлық қаржы активтерін әділ құны бойынша бағалауды жалғастырды. Төменде Биржаның қаржы активтері жіктемесінің өзгерістері берілген:

- 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыздар және дебиторлық берешек ретінде жіктелген дебиторлық берешек және басқа да айналымнан тыс қаржылық активтер, мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу болып табылатын, борыш пен пайыздардың негізгі сомасының есебіне тек төлем болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады. 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап мұндай құралдар амортизацияланған құны бойынша бағаланатын үлестік құралдар ретінде жіктеледі және бағаланады.

- 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелгенге дейін ұсталатын қаржы активтері ретінде жіктелген баға берілетін борыштық құралдар 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап амортизацияланатын құн бойынша бағаланатын борыштық құралдар ретінде жіктеледі және бағаланады. Биржа шартта көзделген ақша ағындарын алу мақсатында осы активтерді ұстап қалады. Биржаның бағамдалатын борыштық құралдарына ақша ағындары борыш пен пайыздардың негізгі сомасының есебіне тек қана төлем болып табылатын қарапайым Мемлекеттік және корпоративтік облигациялар жатады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (жалғасы)**Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)****Жаңа және қайта қарастырылған стандарттар мен түсіндірулер (жалғасы)**

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сату үшін қолда бар қаржы активтері ретінде жіктелген, акциялары биржада бағамдалмайтын ұйымдардың үлестік құралдарына инвестициялар 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап Биржаның қалауы бойынша өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелген үлестік құралдар ретінде жіктеледі және бағаланады. Биржа оның күшін жою құқығынсыз, оның қолда бар инвестицияларын осы санатқа мөлшерлемейтін үлестік құралдарға қосу туралы шешім қабылдады, өйткені ол осындай инвестицияларды таяу болашақта ұстап тұруға ниеттеніп отыр. Алдыңғы кезеңдерде осындай инвестицияларға қатысты пайда немесе шығын құрамында танылған құнсызданудан болған шығындар болған жоқ. Биржа өз қалауы бойынша пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде қандай да бір қаржылық міндеттемелерді жіктемеген жоқ. Биржаның қаржылық міндеттемелерін жіктеу және бағалау өзгерген жоқ.

9 ХҚЕС (IFRS) қолдануға қатысты түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтарда меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есептің тиісті баптарында танылды. 9 ХҚЕС-ке (IFRS) көшу кезінде бағалаудың жаңа әдістемесі қолданылды: құнсыздануға арналған сақтық қор күтілетін шығындардың моделін пайдалана отырып есептелген.

Төменде 39 ХҚЕС (IAS) сәйкес құнсыздануға арналған бағалау сақтық қорларын кезең соңына 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес айқындалған кезең басына шығындар үшін бағалау сақтық қорларымен салыстырып тексеру ұсынылған:

	2017 жылғы 31 желтоқсандағы 39 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес құнсыздануға арналған бағалау сақтық қоры (мың теңге)	Қайта бағалау	2018 жылдың 01 қаңтарына 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес ККШ (мың теңге)
39 ХҚЕС (IAS) сәйкес дебиторлық берешек/ 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері және шарт бойынша активтер	6.288	(4.161)	2.127
39 ХҚЕС (IAS) сәйкес өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар/ 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері	3.892	(3.361)	531
Ақша және оның баламалары	-	256	256
Банктердегі қаражат	-	10.383	10.383
39 ХҚЕС (IAS) сәйкес сату үшін қолда бар қаржы активтері/ 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес ЖСҚ арқылы әділ құны бойынша бағаланатын үлестік құралдар	-	-	-
	10.180	3.117	13.297

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (жалғасы)**Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)*****Жаңа және қайта қарастырылған стандарттар мен түсіндірулер (жалғасы)***

15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған келісім-шарт бойынша түсім»

15 ХҚЕС (IFRS) 2014 жылдың мамыр айында 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енетін 15 ХҚЕС-ті (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған келісім-шарт бойынша түсім» жасап шығарды. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілген. 15 ХҚЕС (IFRS) түсімді тану қағидаларын белгілейді және сатып алушылармен жасалған барлық келісім-шарттарға қолданылуы тиіс. Алайда, қаржы аспаптары және жалға алу келісім-шарттарына тікелей байланысты пайыздық және комиссиялық табыстар 15 ХҚЕС-тің (IFRS) әрекет ету саласынан тыс қалады және басқа қолданыстағы стандарттармен реттелетін болады (мысалы, 9 ХҚЕС (IFRS) және 16 ХҚЕС (IFRS) «Жалға алу»).

15 ХҚЕС (IFRS) сәйкес, түсім ұйым сатып алушыға осы тауарлар мен қызмет көрсетулердің беріп, оның орнына құқық алуды күтетін орнын толтырудың көлеміндегі тауарларды немесе қызмет көрсетулерді беру фактілері бойынша танылады. Стандарт, сондай-ақ, сатып алушылармен жасалған келісім-шарттар себеп болатын түсімнің және ақша ағындарының туындауының сипаты, шамасы, мерзімі және белгісіздігі туралы нақты ақпаратты ашып көрсету бойынша талаптарды қамтиды. 15 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылуы Биржаның түсіміне және пайдасына немесе шығынына әсерін тигізбеді.

Қызмет көрсету

15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес, Биржа бұрын қолданыста болған есеп саясатын қолдануды жалғастыратын және кезең ішінде Биржа көрсететін қызметтерге байланысты түсімді танитын болады деген қорытындыға келді, себебі клиенттер бір мезгілде Биржа ұсынатын пайданы алады және тұтынады. 15 ХҚЕС-ке (IFRS) көшкен кезде Биржаға сауда дебиторлық берешек құрамынан шарт бойынша активтер құрамына қайта сыныптауды жүргізу талап етілмейді.

Клиенттерден алынған аванстық төлемдер

15 ХҚЕС (IFRS) қысқа мерзімді аванстық төлемдерге қатысты қабылдаған кезде Биржа практикалық сипаттағы оңайлатуды пайдаланды. Осы жеңілдетуге сәйкес Биржа шартты жасасу кезінде Биржа клиентке уәде етілген қызметтерді беру мен осындай қызметті клиентке төлеу арасындағы кезең бір жылдан аспайтын мерзімде күтетін болса, шарттардағы қаржыландырудың елеулі компонентінің әсерін ескере отырып, уәде етілген өтеу сомасын түзетпейді.

ХҚЕС (IFRS) 2-ге түзетулер «Акциялардың негізінде төлемдер»

ХҚЕС жөніндегі кеңес акциялардың негізінде төлемдер бойынша операцияларды жіктеуге және бағалауға қатысты ХҚЕС (IFRS) 2-ге түзетулерді «Акциялардың негізінде төлемдер» жасап шығарды. Түзетулер стандартты қолдану тәжірибесіндегі айырмашылықтарды жоюға тартылған, бірақ, тек жіктеуге және бағалауға қатысты шектеулі мәселелер шеңберін ғана қарастырады. Түзетулерде үш негізгі сала бойынша талаптар пысықталады:

- ақша құралдарымен есеп айырысатын акциялар негізінде төлемдер бойынша операцияларды бағалауға құқықтарды ауыстыру келісім-шарттарына әсер ету;
- акцияның негізінде төлемдер бойынша келісім-шарттары Компания осы қызметкер үшін тиісті салықты төлеу жөніндегі міндетті орындау үшін қызметкерге берілуі тиіс үлестік аспаптардың бір бөлігін ұстап қалуға рұқсат беретін операцияларды жіктеу;
- акциялардың негізіндегі төлем бойынша операциялардың талаптарын түрлендіру оның ақша қаражатымен есеп айырысулармен операциялар санатынан үлестік құралдармен есеп айырысулармен операциялар санатына қайта жіктеуді талап еткен жағдайларда есепке алу тәртібі.

Аталған түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан басталатын және содан кейінгі кезеңдер үшін күшіне енеді. Түзетулерді қолдану Биржаның өткен кезеңдер үшін мәліметтерін қайта есептеуін талап етпейді; Биржа барлық үш түзетуді бірден қолдануға шешім қабылдаған және кейбір басқа да өлшемдерді орындаған жағдайда, ретроспективті қолдануға рұқсат етіледі. Сондай-ақ, мерзімінен бұрын қолдануға да рұқсат етілген. Атаған түзетулер Биржаға қандай да бір әсер етпейді деп күтілуде.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (жалғасы)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

Жаңа және қайта қарастырылған стандарттар мен түсіндірулер (жалғасы)

4 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер – 9 ХҚЕС-ті (IFRS) «Қаржы құралдары» 4 ХҚЕС-пен (IFRS) «Сақтандыру шарттары» бірге қолдану;

Түзетулер қаржы аспаптары бойынша компания қазір ХҚЕС жөніндегі кеңес 4 ХҚЕС-тің (IFRS) орнына әзірлеп жатқан сақтандыру келісім-шартын есепке алу бойынша жаңа стандартты қолдана бастаған күнге дейін 9 ХҚЕС (IFRS) жаңа стандартын қолдануына байланысты туындайтын мәселелерді жоюға тартылған. Түзетулерге сәйкес, компания сақтандыру келісім-шарттарын жасайтын екі нұсқаның біреуін таңдай алады: 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудан уақытша босату немесе салу әдісін қолдану. 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудан уақытша босату қызметін көбінесе сақтандырумен байланысты компания қолдануы мүмкін. Мұндай компаниялар 9 ХҚЕС (IFRS) қолдануды 2021 жылдың 1 қаңтарына дейін, бірақ осы мерзімнен кешіктірмей кейінге қалдыра отырып, 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» (IFRS) ХҚЕС-ті қолдануды жалғастыра алады. Өтемдік тәсіл 9 ХҚЕС (IFRS) және 4 ХҚЕС (IFRS) бір мезгілде қолдану кезінде туындауы мүмкін олардың қосымша құбылмалылығын жою үшін пайда немесе шығынды міндетті түзетуді қарастырады.

Уақытша босату 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есептік кезеңдерге қатысты алғаш рет қолдануға рұқсат етіледі. Өтеу тәсілін компания 9 ХҚЕС-ті (IFRS) бірінші қолданған кезде таңдап алуы мүмкін және 9 ХҚЕС (IFRS) көшу кезінде белгілі бір санатқа жатқызылған қаржы активтеріне қатысты ретроспективті түрде қолданылуы тиіс. Бұл түзетулер Биржаға қандай да бір елеулі әсерін тигізген жоқ.

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалға алу»

16 ХҚЕС (IFRS) жалға беруші де, жалға алушы да тарапынан жалдау және есепке алу келісімдерін айқындаудың бірыңғай моделін енгізеді. Жаңа стандарт күшіне енгеннен кейін 17 ХҚЕС (IAS) «жалдау» және барлық байланысты түсіндірмелерді ауыстырады.

16 ХҚЕС (IFRS) жалға алу шарттарын және қызмет көрсету шарттарын сатып алушы сәйкестендірілген актив бақылауының негізінде ажыратады. Операциялық жалға алу (баланстан тыс есепке алу) мен қаржылық жалға алу (баланста есепке алу) арасындағы бөліну жоқ, оның орнына модель пайдаланылады, оған сәйкес жалға алушының есебінде пайдалану құқығы нысанындағы актив және қысқа мерзімді жалға алу мен құны төмен активтерді жалдаудан басқа, барлық жалдау шарттарына қатысты тиісті міндеттеме (барлық шарттар бойынша баланста есепке алу) танылуы тиіс.

Пайдалану құқығы нысанындағы Актив бастапқыда бастапқы құны бойынша танылады және бастапқы танудан кейін жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегере отырып, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзете отырып, бастапқы құны бойынша (бірнеше ерекшеліктерді ескере отырып) есепке алынады. Жалдау бойынша міндеттеме бастапқыда қалған жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланады. Бастапқы танылғаннан кейін жалдау жөніндегі міндеттеме міндеттеме бойынша пайыздарға және жалдау төлемдеріне, сондай-ақ басқалармен қатар жалдау шартының модификацияларының әсеріне түзетіледі. Бұдан басқа, ақша ағындарын жіктеу де өзгереді, өйткені 17 ХҚЕС (IAS) сәйкес операциялық жалдау шарттары бойынша төлемдер операциялық қызметтен ақша ағындары ретінде жіктеледі, ал 16 ХҚЕС (IFRS) сәйкес жалдау төлемдері тиісінше қаржылық және операциялық қызметтен ақша ағындары ретінде ұсынылатын міндеттеме мен пайыздардың негізгі сомасын өтеуге бөлінетін болады.

Жалға алушы тарапынан есепке алуға қарағанда жалға беруші тарапынан 16 ХҚЕС (IFRS) сәйкес есепке алу іс жүзінде 17 ХҚЕС-пен (IAS) салыстырғанда өзгеріссіз қалды және жалдау шарттарын операциялық немесе қаржылық жалдауға бөлу талап етеді.

2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енетін 16 ХҚЕС (IFRS) жалға берушілер мен жалға берушілерден 17 ХҚЕС-пен (IAS) салыстырғанда ақпараттың үлкен көлемін ашуды талап етеді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (жалғасы)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

Алдын ала талдау 16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес жалдау анықтамасына сәйкес келетін жалдау келісімдері туындаған кезде Биржа активтерді көрсетеді, қысқа мерзімді жалдау немесе 16 ХҚЕС-те (IFRS) төмен құны бар активтерді жалдау критерийлеріне сәйкес келетіндерді қоспағанда, осы шарттарға қатысты пайдалану құқығы мен жалдау бойынша міндеттемелер нысанында жүзеге асырылады.

Жыл сайынғы ХҚЕС жетілдіру (2015-2017 жылдар циклі) (2019 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді, мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі).

Жетілдіру келесі стандарттарға жатады:

3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнесті біріктіру». Ұйым бірлескен операциядағы өзінің бұрынғы үлесін қайта бағалайды, бизнеске бақылау жасағаннан кейін;

11 ХҚЕС (IFRS) «Бірлескен қызмет». Ұйым бизнеске бірлескен бақылау алғаннан кейін бірлескен операциядағы өзінің бұрынғы үлесін асыра бағаламауы тиіс;

12 ХҚЕС (IAS) «Пайдаға салынатын салықтар». Ұйым дивидендік төлемдердің барлық салықтық салдарын бірдей ескеруі тиіс;

23 ХҚЕС (IAS) «Қарыздар бойынша шығындар». Компания бастапқыда активті әзірлеу үшін тартатын кез келген қарыз алулар жалпы қарыз алудың бір бөлігі ретінде есептеледі, бұл актив өзінің болжамды пайдалануына немесе сатуға дайын болғаннан кейін;

19 ХҚЕС-ке (IAS) «Жоспардың өзгеруі, тапшылықты қысқарту немесе жою нәтижесінде қайта бағалау» түзетулер (2019 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді);

Интерпретация (IFRIC) 23 «Пайда салығын есепке алуға қатысты белгісіздік» (2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді);

28 ХҚЕС-ке (IAS) «Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар» түзетулер (2019 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді);

9 ХҚЕС-ке (IFRS) «Әлеуетті теріс өтеумен мерзімінен бұрын өтеу шарттары» түзетулер (2019 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді);

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» (2021 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді);

10 ХҚЕС (IFRS) / 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе енгізу» (күшіне ену күні үлестік қатысу әдісіне қатысты зерттеу жобасы аяқталғанға дейін белгісіз мерзімге кейінге қалдырылды).

Биржа көрсетілген стандарттарды, түзетулерді және интерпретацияларды мерзімінен бұрын қолданбаған және қазіргі уақытта олардың қаржылық есептілікке әсерін бағалауды аяқтамаған.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша табыстарды тану

Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша табыстар сәйкесінше қызмет көрсетулерді ұсыну шамасына қарай танылады. Мүшелікке кіру жарнасы бойынша және листингтік алымдар бойынша табыстар ұйымды Биржаға мүшелікке қабылдау және құнды қағаздарды Биржаның ресми тізіміне қосу туралы шешімнің негізінде танылады. Компанияның қандай да бір ұйымнан ай сайынғы мүшелік жарналар ретінде алатын табысы ай сайын ұдайы негізде аталған ұйым Биржаның мүшесі болып тұрған кезде танылады. Ай сайынғы листингтік алымдар бойынша табыстар өздері тиесілі он екі айлық мерзімнің ішінде танылады.

Пайыздық табыстарды тану

Пайыздық табыстар есептеу қағидасы бойынша бейнеленеді және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің мәні қаржы активінің немесе қаржы міндеттемесінің (немесе қаржы активінің немесе қаржы міндеттемесінің тобы) амортизацияланған құнын есептеуде, сондай-ақ, пайыздық табысты немесе пайыздық шығынды сәйкесінше кезеңге жатқызуда.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме – қаржы активінің немесе қаржы міндеттемесінің таза ағымдағы құнына келтірілетін күтілетін болашақ төлемдер немесе ақша түсімдерінің көмегімен түсіндірілетін пайыздық мөлшерлеме. Сонымен қатар, қаржы активінің немесе қаржы міндеттемесінің болуының болжалды мерзімі кезеңінде немесе, қолдануға жарамды болса, барынша қысқа мерзімге ақша ағындарын дисконттау жүзеге асырылады.

Пайыздық табыстар құнды қағаздарға және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша ақша қалдықтарына салынған инвестициялардан түскен пайыздық табыстарды, депозиттер бойынша есептелген сыйлықақыны қамтиды.

Егер қаржы активінің немесе біртекті қаржы активтерінің тобы құнсызданудың нәтижесінде істен шығарылған (жартылай істен шығарылған) болса, пайыздық тобы құнсызданудан болған шығындарды есептеу мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылған бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені есепке ала отырып, белгіленеді.

9 «Қаржы құралдары» ХҚЕС (IFRS) 39 ХҚЕС (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалауды» ауыстырады және 2018 жылғы 01 Қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолданылады. 9 ХҚЕС (IFRS) қаржы құралдарын есепке алудың үш аспектісін біріктіреді: жіктеу және бағалау, құнсыздану және хеджирлеуді есепке алу.

Қаржы активтерін жіктеу және бағалау

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес Биржа бастапқыда қаржы активтерін пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша емес бағаланатын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құн бойынша бағалайды.

Шартта көзделген ақша ағындарын алуға бағытталған, тек негізгі соманы және ол бойынша пайыздарды қамтитын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар, әдетте, амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алумен де, қаржы активін сатумен де қол жеткізілетін, сондай-ақ борыштың негізгі сомасын және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздарды өтеу болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейтін шарттық талаптары бар бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар әдетте ЖСҚ арқылы әділ құны бойынша көрсетіледі. Барлық өзге борыштық және үлестік құралдар әділ құн бойынша бағаланады.

Қарыз құралдары бойынша шартта көзделген ақша ағындары борыш пен пайыздардың негізгі сомасының есебіне тек қана төлемдер болып табылатындығына талдау осы активтерді бастапқы тану сәтінде болған факторлар мен мән-жайлар негізінде жүзеге асырылды.

Биржаның қаржылық міндеттемелерін есепке алу тәртібі тәртіпке қарағанда өзгеріссіз қалды. 39 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес қолданылатын. 39 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес 9 ХҚЕС (IFRS) пайда немесе шығын туралы есепте әділ құнның өзгеруін мойындай отырып, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары ретінде шартты өтеуге қатысты міндеттемелерді ескеруді талап етеді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Қаржы активтерін жіктеу және бағалау (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер мәмілені ресімдеу бойынша шығындарды шегере отырып, әділ құны бойынша есепке алынады.

Бұдан әрі өзге қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Пайыздық шығын тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеледі.

Биржа қаржы міндеттемелерін тануды тоқтату ол өтелген кезде, яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда, жойылғанда немесе оның мерзімі аяқталғанда жүргізіледі. Қаржылық міндеттеме сол несие берушінің елеулі айырмашылығы бар талаптары негізінде басқа міндеттемесімен ауыстырылғанда немесе қолда бар міндеттеме талаптары айтарлықтай өзгертілгенде, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тану ретінде қарастырылады. Танылуы тоқтатылатын қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен төленген немесе төленуге тиісті сыйақы арасындағы айырма пайда немесе залалда танылады.

Құнсыздану

9 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылуы қаржылық активтер бойынша құнсызданудан болған шығындарға қатысты Биржа пайдаланатын есепке алу тәртібін өзгертті. 39 ХҚЕС (IAS) пайдаланылатын және келтірілген шығындарға негізделген әдіс болжамды күтілетін кредиттік шығындар моделіне ауыстырылды. (бұдан әрі - ККШ).

Күтілетін кредиттік шығындар шартқа сәйкес Биржаға тиесілі ақша ағындары мен Биржа алуды күткен барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі. Толық алмау содан кейін осы актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең ставка бойынша дисконтталады.

Дебиторлық берешекке қатысты Биржа стандартта көзделген жеңілдетілген тәсілді қолданды және барлық мерзім ішінде ККШ есептеді. Биржа қарыз алушылар үшін ерекше болжамды факторларды және жалпы экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген өзінің кредиттік шығындардың пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып, бағалау сақтық қорларының матрицасын пайдаланды.

Басқа борыштық қаржы активтері жағдайында ККШ 12 айға есептеледі. Алайда, қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғайған жағдайда, бастапқы тану сәтінен бастап шығынға арналған бағалау резерві барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға тең сомада бағаланады.

Биржа басшылығы ҚР Ұлттық Банкіндегі орналастырылған депозиттерге және қысқа мерзімді мемлекеттік бағалы қағаздарға қатысты кредиттік тәуекелді олардың тұрақты сыртқы кредиттік рейтингтерін ескере отырып, төмен ретінде бағалады, осы активтерге қатысты күтілетін кредиттік шығындарды мойындамады.

Ақша және оның баламалары

Ақша және оның баламалары кассадағы ақшаны және Қазақстан Республикасының және одан тыс жерлердегі банктердегі үш айға дейінгі бастапқы өтеу мерзімі бар қолдануы шектелген ақшаларды қоспағанда, ағымдағы шоттар және корреспонденттік шоттар бойынша ақша қалдықтарын қамтиды.

Клирингілік қатысушылардың қаражаты

Қолдануы шектелген қаражаттардың басым бөлігін келесі сауда күні операцияларды жүзеге асыру мақсатында есептік күні Биржаның корреспонденттік шоттарында орналастырылған валюталық нарық мүшелерінің ақшалары құрайды. Қосымша, Биржаның «Қаржы аспаптарымен мәмілелер бойынша клирингтік қызметті жүзеге асыру ережелері» (бұдан әрі – «Ереже») ішкі құжатына сәйкес, әр клирингтік қатысушы маржаның белгілі бір деңгейін және Биржаның корреспонденттік шотындағы кепілдік қамтамасыз етуді қолдауы тиіс. Сонымен қатар, клирингтік қатысушылардың кейбіреулері сауда күнінің соңында Биржаның корреспонденттік шотында келесі сауда күні саудаларды жүзеге асыру мақсатында ақша сомаларын қалдырады. Биржа оларды клирингтік қатысушылардың алдындағы міндеттемелер деп таниды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Банктердегі қаражаттар

Компания өз қызметінің процесінде 3 (үш) айдан астам мерзімге банктерден ағымдағы шоттар мен салымдарды ашады. Банктердегі белгілі бір өтеу мерзімі бар қаражаттар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құны бойынша есепке алынады. Банктердегі қаражаттар құнсыздану сақтық қорларын шегергенде, егер мұндай бар болса, есепке алынады.

Орталық контрагенттің активтері мен міндеттемелері

Биржа валюталық нарықта және деривативтер нарығында орталық контрагент (бұдан әрі - ОК) ретінде әрекет етеді, әрбір қатысушы үшін биржалық сауда-саттықта жасалған барлық мәмілелер бойынша тарап бола отырып және олардың нетто-негізде орындалуына кепілдік береді. Осындай мәмілелер бойынша активтер мен міндеттемелер бекітілген ішкі құжаттарға сәйкес биржа белгілеген күн сайынғы есеп айырысу бағалары негізінде есептелген таза әділ құн бойынша қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы міндеттемелері валюталық нарықтағы мәмілелер бойынша есепті кезеңнің соңында аяқталмаған орталық контрагенттің міндеттемелерін қамтиды. Бұл қаржылық міндеттемелер пайда немесе шығын құрамында қайта бағалауды көрсете отырып, әділ құн бойынша көрсетіледі.

Орталық контрагентті қамтамасыз ету

Биржа валюталық нарықта және деривативтер нарығында қатысушылар алдындағы нетто-міндеттемелердің орындалуына жеке және ұжымдық қамтамасыз ету жүйесін пайдалана отырып кепілдік береді. Қатысушының жеке қамтамасыз етілуі оның қаржылық жағдайы негізінде анықталатын санатта берілген клирингтік қатысушыға байланысты толық немесе ішінара болуы мүмкін.

ОК ішінара қамтамасыз ету мөлшеріне қойылатын талаптары Биржаның ішкі әдістемелерінің негізінде есептеледі және ОК алдындағы барлық қаржы құралдарындағы клирингтік қатысушының нетто-міндеттемелерінің нарықтық тәуекелінің мөлшерін жабуы тиіс. Валюталық нарықта және деривативтер нарығында ішінара қамтамасыз ету үшін қабылданатын қаржы құралдары қатысушылар Биржаның корреспонденттік шоттарына аударатын теңге және АҚШ доллары болып табылады.

Клирингтік резервтік және кепілдік қорлары ішінара қамтамасыз етумен клирингтік қатысушылар алдындағы мәмілелердің орындалуын ұжымдық қамтамасыз ету болып табылады. Сақтық қор қорлары әрбір биржалық нарық үшін Биржаның меншікті қаражаты есебінен қалыптастырылады. Кепілдік қорлар клирингтік қатысушылардың кепілдік жарналары негізінде қалыптастырылады.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда негізгі құралдарды сатып алуға тікелей байланысты негізгі шығындар мен орны толтырылмайтын салықтарды қамтитын сатып алынған құны (бастапқы құны) бойынша танылады.

Негізгі құралдар бастапқыда танылғаннан кейін келесідей есепке алынады:

- 1) қайта бағаланған құн бойынша есепке алу үлгісі бойынша – ғимараттар мен құрылыстар, тұрғын үйлер, жер телімдері және автокөлік құралдары;
- 2) нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісі бойынша – негізгі құралдардың барлық басқа топтары.

Қайта бағаланған құн бойынша есепке алу үлгісін қолдану кезінде негізгі құралдар жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындарды шегергенде қайта бағаланған күні әділ құн бойынша есепке алынады.

Биржа аталған бірліктің тиімді қызметінің мерзімін ұзартатын немесе оны қолданудан түсетін болашақ экономикалық пайданы арттыратын жетілдіруге және негізгі құралдар бірліктерін жөндеуге жұмсалған шығындарды капиталға айналдырады. Осы капиталға айналуының өлшеміне сәйкес келмейтін негізгі құралдарды жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын шығындар Биржаның жиынтық табыс туралы есебінде олар жұмсалған кезеңде бейнеленеді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Негізгі құралдар (жалғасы)

Негізгі құралдардың амортизациясы, құнды біркелкі есептен шығару әдісін пайдалана отырып, осы құралдардың пайдалы қызметінің бағалау мерзімі ішінде операциялық шығындар ретінде жиынтық табыс туралы Биржаның жеке есебіне енгізіледі. Егер негізгі құралдардың қандай да бір бірлігінің құрамдас бөліктері пайдалы қызметтің әртүрлі мерзіміне ие болса, олар негізгі құралдардың жекелеген бірліктері ретінде қарастырылады.

Төменде Биржаның негізгі құралдарының тиімді қызметінің бағалау мерзімдері берілген.

**мерзімдер,
жылдармен
2018 жылы
қолданылатын**

Ғимараттар	40
Машиналар мен жаяулықтар	3-15
Көлік құралдары	6,7
Басқалары	6-10

Жер және аяқталмаған құрылыс амортизацияланбайды.

Негізгі құралдардың теңгерімдік құны, тиімді қызметінің мерзімі және амортизациялау әдісі әр есептік күні қайта қарастырылады.

Бейматериалды активтер

Жеке сатып алынған бейматериалды активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктірудің нәтижесінде сатып алынған бейматериалды активтер құны сатып алынған күнгі әділ құн болып табылады. Бастапқы танылғаннан кейін бейматериалды активтер нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісі бойынша есепке алынады. Нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісін қолдану кезінде бейматериалды активтер жинақталған амортизация және жинақталған құнсызданудан болған шығындарды шегергенде өзіндік құны бойынша есепке алынады.

Егер Компания материалдық емес активті құратын болса, онда материалдық емес активті әзірлеуге жұмсалатын шығындар материалдық емес активтің өзіндік құнына қосылады және келісім-шарт талаптарына сәйкес, мақсаты бойынша қолдану үшін материалдық емес актив толық дайын болғанға дейін аяқталмаған құрылыс түрінде есепке алынады.

Іштей құрылған материалдық емес активтің өзіндік құны материалдық емес актив танудың өлшемдеріне алғашқы рет жауап беретін шама болатын күні келтірілген келесі шығындардың сомасын білдіреді және тікелей бөлінуі және ақылға қонымды және кейінгі негізде әзірлеуге, жасауға, өндіруге және активті мақсаты бойынша қолдануға даярлауға жатқызылуы мүмкін барлық шығындарды қамтиды:

- 1) материалдық емес активті құру кезінде қолданылған немесе тұтынылған материалдар мен қызмет көрсетулерге жұмсалған шығындарды;
- 2) активті құрумен тікелей айналысатын қызметкерлерге байланысты еңбек ақы және басқа шығындарды (компания мұндай жұмыстар барлық жоғарыда көрсетілген талаптарға сәйкес келген жағдайда, атқарылған жұмыс туралы есептердің негізінде бағдарламалық өнімдерді өңдеумен тікелей айналысатын қызметкерлердің сыйақысын капиталға айналдыруды жүзеге асырады);
- 3) құрылатын активке тікелей қатысты активті құру үшін қолданылған заңды құқықты, патенттерді және лицензияларды тіркеуге жұмсалған баж сияқты кез-келген шығындарды қамтиды.

Бейматериалды активтердің шектеулі және белгісіз тиімді пайдалану мерзімі болуы мүмкін. Белгісіз тиімді пайдалану мерзімі бар бейматериалды активтер амортизацияланады, бірақ, жыл сайын құнсыздануы тексеріледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Бейматериалды активтер (жалғасы)

Төменде бейматериалды активтердің тиімді пайдалану мерзімдерін бағалау мерзімдері берілген:

	мерзімдер, жылдармен 2018 жылы қолданылатын
Іштей әзірленетін бағдарламалық қамту	3-9
Басқа да бағдарламалық қамтулар және лицензиялар	5
Басқа да бейматериалды активтер	5

Сақтық қорлар

Сақтық қорлар Биржаның болғанда және Биржа аталған міндеттемелерді өтеуі тиіс болуының жоғары ықтималдығы бар болғанда және мұндай міндеттемелердің көлемі жеткілікті дәрежеде нақты бағалануы мүмкін болғанда, есепке алуда бейнеленеді.

Есепке алуда бейнеленетін алдағы шығындардың сақтық қорының көлемі аталған міндеттемелер үшін тән тәуекелдер мен белгісіздіктерді есепке ала отырып, есептік күні белгіленген міндеттемелерді өтеу үшін қажетті сомаларды ең жақсы бағалауды білдіреді. Егер сақтық қордың көлемі міндеттемелерді өтеу бойынша болжанатын ақша ағындарының негізінде есептелетін болса және уақыттағы ақша құнының өзгеруінің әсері маңызды болып табылса, онда сақтық қор осындай ақша ағындарының дисконтталған құны ретінде белгіленеді.

Егер міндеттемелерді өтеу үшін қажетті төлемдер үшінші тараптан жартылай немесе толық орны толтырылатын болса, сәйкесінше дебиторлық берешек орнын толтыру алынатындығына толық сенімділік және осы дебиторлық берешек сомасын сенімді бағалау үшін мүмкіндік болған жағдайда, актив ретінде бейнеленеді.

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Компания айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды сатуға арналған ретінде жіктейді, егер олардың баланстық құны жалғасып келе жатқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен оларды сату арқылы өтелуге жататын болса. Сатуға арналған ретінде жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығатын топтар сатуға арналған шығындардың шегерілген баланстық құны мен әділ құны бойынша екі мәннің ең азы бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар активтің (немесе шығатын топтың) шығуына тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады және қаржыландыру бойынша шығындар мен пайдаға салынатын салық бойынша шығындарды қамтымайды.

Сатуға арналған ретінде объектіні жіктеу критерийі, егер сату ықтималдығы жоғары болса, ал актив немесе шығатын топ өзінің ағымдағы жағдайында дереу сатылуы мүмкін болған жағдайда ғана сақталған болып саналады. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сату жөніндегі іс-әрекеттердегі елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатудың күшін жоюдың аз ықтималдығын көрсетуге тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру бойынша міндетті қабылдауға тиіс және сату жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде аяқталады деп күту болуы тиіс.

Негізгі құралдар мен бейматериалды активтер сатуға арналған ретінде жіктеуден кейін амортизацияға жатпайды.

Шетелдік валюталар

Атқарымдық валютадан (бұдан әрі – «шетелдік валюталар») ерекшеленетін Биржа валютамен жүзеге асыратын операциялар операция болған күні айырбас бағамы⁴ бойынша есепке алынады. Шетел валюталарымен көрсетілген ақша баптары әр есептік кезеңнің соңында сәйкесінше валюталық бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құнымен есепке алынатын шетел валюталарымен көрсетілген ақша емес баптар әділ құн белгіленген күні әрекет еткен айырбас бағамдары бойынша қайта есептелуі тиіс.

⁴Функционалды валютамен қайта есептеу, ҚРҰБ бухгалтерлік есеп пен қаржылық есеп берушілік аясындағы қызметті реттейтін, уәкілетті мемлекеттік органмен бірлесіп белгіленген, валюта айырбастаудың нарықтық бағамын қолданумен іске асырылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Шетелдік валюталар (жалғасы)

Шетел валюталарымен көрсетілген тарихи құны бойынша бейнеленген ақша баптары қайта есептелмейді.

Төменде Биржа жеке қаржылық есеп берушілікті құрастыру кезінде қолданған жыл соңындағы айырбас бағамдары берілген:

	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
KZT/1 USD	384,20	332,33
KZT/1 EUR	439,37	398,23
KZT/1 RUR	5,52	5,77
KZT/1 GBP	488,13	448,61

Жарғылық капитал

Жарғылық капитал бастапқы құны бойынша есепке алынады.

Жай акциялар бойынша дивидендтер өздері жарияланған кезеңде меншікті қаражаттарының азаюы ретінде бейнеленеді. Есептік күннен кейін жарияланған дивидендтер 10 ХҚЕС-ке (IAS) «Есептік күннен кейінгі оқиғалар» сәйкес, есептік күннен кейінгі оқиға ретінде қарастырылады және олар туралы ақпарат тиісті түрде ашып көрсетіледі.

Капиталдың құрамындағы сақтық қорлар мен қорлар

Биржаның қаржылық жағдай туралы есебінде бейнеленген капиталдың құрамындағы сақтық қорлар мен қорлар келесіні қамтиды:

- сатуға арналған қолда барлар санатына жатқызылған инвестициялардың әділ құнының өзгеруі жататын сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау сақтық қоры;
- негізгі құралдарды қайта бағалау сақтық қорлары;
- туынды аспаптар нарығына қатысушылардың ықтимал дефолтын жабу үшін қалыптасатын басқа да қорлар.

2018 жылы сақтық қор қоры 1.750.000 мың теңгеге дейін ұлғайтылды.

	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Валюталық фьючерстік келісім-шарттармен сауда жасауға арналған қоры	70.000	70.000
Индекстік фьючерстік келісім-шарттармен сауда жасауға арналған қоры	100.000	100.000
«Қор» биржалық нарық секторы бойынша клирингтік сақтық қор қоры	80.000	70.000
Валюталық нарықтың клирингтік сақтық қор қоры	1.500.000	-

Сақтық қор қоры капитал қозғалысы туралы жеке есепте басқа да қорлардың құрамына кіреді.

Еншілес ұйымдарға салынатын инвестициялар

Еншілес ұйым – Компанияның басқаруында болатын серіктестік сияқты ұйымды қоса алғандағы ұйым. Еншілес ұйымдарға салынатын инвестициялар құнсызданудан болған шығынды (мұндай болған жағдайда) шегергенде бастапқы құн бойынша жеке қаржылық есеп берушілікте есепке алынады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Қауымдастырылған компанияларға салынатын инвестициялар

Қаржылық және операциялық қызметіне маңызды әсер ететін әрі еншілес ұйым болып та, бірлескен ұйым болып та табылмайтын компания қауымдастырылған компания болып табылады. Маңызды әсер ұйымның қаржылық және шаруашылық қызметіне қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу құқығын білдіреді, бірақ, осындай қызметке қатысты бақылауды немесе бірлескен бақылауды білдірмейді. Қауымдастырылған компанияларға салынатын инвестициялар құнсызданудан болған шығынды (мұндай болған жағдайда) шегергенде бастапқы құн бойынша жеке қаржылық есеп берушілікте есепке алынады.

Компания инвестициялары бойынша құнсызданудан болған шығынды тану қажеттігін белгілеу үшін қауымдастырылған компанияға 36 ХҚЕС «Активтердің құнсыздануы» талаптары қолданылады. Қажет болған жағдайда, инвестицияның (соның ішінде гудвилдің) теңгерімдік құны 36 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес, оның орны толтырылатын құнын (сатуға жұмсалатын шығындарды шегергенде пайдалану құны және әділ құнынан ең жоғарғы мәнді) оның теңгерімдік құнымен салыстыру арқылы құнсыздануға тестілеуден өтеді. Танылған құнсызданудан болған шығын инвестицияның теңгерімдік құнының құрамына кіреді. Мұндай құнсызданудан болған шығынды қалпына келтіру 36 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес, инвестицияның орны толтырылатын құны кейіннен ұлғайған кезде танылады.

Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтардан тұрады және кейінге қалдырылған салық тура басқа да жиынтық табыс немесе капиталда есепке алынатын операцияларға жатқан кездегі жағдайларды қоспағанда, Компанияның пайдалар мен шығындар туралы есебінде бейнеленеді.

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығындар сомасы кезең үшін төлемге есептелген және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, өткен жылдардың салықтық берешегі бойынша барлық түзетулерді есепке ала отырып, есептік күні әрекет ететін салық салу мөлшерлемелерінің негізінде есептелген салықтың болжалды көлемі болып табылады.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер міндеттемелердің теңгерімдік әдісін қолдана отырып, барлық уақытша айрмаларға қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған салықтар компанияның бірлесуі болып табылмайтын және жасалған күні бухгалтерлік табыс және салықтық табыс және шығынға әсер етпейтін мәміле бойынша гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқы танудың нәтижесінде кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығының туындауын қоспағанда, активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы және олардың қаржылық есеп берушіліктегі теңгерімдік құны арасындағы барлық уақытша айрмалар бойынша белгіленеді.

Кейінге қалдырылған салық бойынша актив шегерілетін уақытша айрмалар қолданылуы мүмкін салық салынатын пайда алудың маңызды ықтималдығы қандай дәрежеде бар болса, сондай дәрежеде ғана танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әр есептік күні қайта қарастырылады және активтердің барлығын немесе бір бөлігін қолдануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайдаға қол жеткізу күмәнді болып бағаланатын дәрежеде төмендетіледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер есептік күні күшіне енген немесе нақты күшіне енген заңнамаға сүйене отырып, активті өткізу немесе міндеттемені реттеу кезеңі ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Компания кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерін өзара есепке алуды жүргізеді және қаржылық жағдай туралы жеке есепте қорытынды айырманы бейнелейді, егер:

- Компанияның ағымдағы салық талаптарын ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуды жүргізуге заңды тіркелген құқығы бар; және
- кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері бір ғана салық субъектісінен бір ғана салық органы өндіріп алатын табыс салығына жатады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Жалға алу

Келісім жалға алу болып табылатындығын немесе онда жалға алу белгілері бар екендігін анықтау жалдау қатынастарының басталу күніне келісім мазмұнын талдауға негізделеді. Келісім жалдау болып табылады немесе активтерді пайдалануға тәуелді болатындығын және мұндай келісімнің нәтижесінде нақты активті (немесе активтерді) немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан басқа тарапқа өтетіндігін, тіпті егер бұл актив (немесе осы активтер) келісімде анық көрсетілмесе де, анықтауды талап етеді.

Биржа жалға алушы ретінде

Жалға алу жалдау қатынастары басталған күні қаржылық немесе операциялық ретінде жіктеледі. Биржаға иелік етуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар іс жүзінде өтетін жалдау қаржылық жалдау ретінде жіктеледі.

Қаржылық жалдау жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша немесе, егер бұл сома аз болса, жалдау мерзімі басталған күні капиталдандырылады, – ең төменгі жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша. Жалдау төлемдері қаржыландыру бойынша шығындар мен жалдау бойынша міндеттеменің негізгі сомасын азайту арасында міндеттеменің өтелмеген сомасына тұрақты пайыздық ставка алынатындай етіп бөлінеді. Қаржыландыру бойынша шығындар тікелей пайда немесе залал туралы есепте көрсетіледі.

Жалға алынған актив активті пайдалы қолдану мерзімі ішінде амортизацияланады. Алайда, егер топқа жалдау мерзімінің соңында активке меншік құқығы ауысатынына негізделген сенім болмаса, актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзім ішінде амортизацияланады: активті пайдалы пайдаланудың есептік мерзімі және жалдау мерзімі.

Операциялық жалдау қаржылық жалдаудан өзгеше жалдау ретінде анықталады. Операциялық жалдау бойынша төлемдер жалдаудың бүкіл мерзімі ішінде пайда немесе залал туралы есепте желілік әдіспен операциялық шығындар ретінде танылады.

Әділ құнды бағалау

Биржа үлестік құралдар сияқты қаржы құралдарын және негізгі құралдар сияқты қаржылық емес активтерді әділ құны бойынша бағалайды.

Әділ құн деген активті сатудан алынған немесе бағалау күні нарыққа қатысушылар арасында әдеттегі тәртіпте жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттемені бергені үшін төленген құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле келесідей жүргізіледі деп болжайды:

- немесе негізгі нарықта аталған актив немесе міндеттеме үшін;
- немесе негізгі нарық болмаған жағдайда, аталған актив немесе міндеттеме үшін барынша ыңғайлы нарықта.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде нарыққа қатысушылар өздерінің үздік экономикалық мүдделерінде әрекет еткен жағдайда рынокқа қатысушылар пайдаланатын жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады.

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының экономикалық пайданы генерациялау қабілетін не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді пайдалану арқылы не оны осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сату арқылы назарға алады.

Биржа қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті мәліметтерге қол жетімді, сонымен қатар, орынды бақыланатын бастапқы мәліметтерді ең көп қолдана отырып және бақыланбайтын бастапқы мәліметтерді ең аз қолдана отырып бағалау әдістемелерін қолданады.

Әділ құны қаржылық есеп берушілікте бағаланатын немесе ашып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы мәліметтердің негізінде әділ құн көздері сатысының шеңберінде жіктеледі:

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Әділ құнды бағалау (жалғасы)

- 1-деңгей – ұқсас активтер мен міндеттемелер бойынша (қандай да бір баға белгілеусіз) актив нарығында нарықтық баға белгілеу;
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды бастапқы мәліметтері нарықта тура немесе жанама болып табылатын сатының ең төменгі деңгейіне жататын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды бастапқы мәліметтері нарықта бақыланатын болып табылмайтын сатының ең төменгі деңгейіне жататын бағалау үлгілері.

Қайталанатын негізде қаржылық есептілікте қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Биржа әрбір есепті кезеңнің соңына жіктемені қайта талдай отырып (тұтастай әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) иерархия деңгейлері арасында оларды аудару қажеттілігін айқындайды.

Биржа жетекшілігі негізгі құралдардың және сатылмайтын қаржы активтерінің әділ құнын қайта бағалау үшін де, мысалы, сатуға арналған активтер сияқты активтердің әділ құнын қайталанбайтын бағалау үшін де саясат пен рәсімдерді айқындайды. Негізгі құралдардың объектілері және сатылмайтын қаржы активтері сияқты елеулі активтерді, сондай-ақ шартты өтеу сияқты елеулі міндеттемелерді бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады.

Жетекшілік әрбір есепті күнге Биржаның есеп саясатына сәйкес қайта талдау немесе қайта бағалау қажет активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін талдайды.

Биржаның басшылығы мен сыртқы бағалаушылары бағалау нәтижелерін кезең-кезеңімен Биржаның тәуелсіз аудиторларына ұсынады, бұл бағалау кезінде пайдаланылған негізгі жорамалдарды талқылауды көздейді.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаттары үшін Биржа оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдердің, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн сатысындағы қолданылатын деңгейдің сипаты негізінде активтер мен міндеттемелерді жіктеді.

Әділ құны бойынша бағаланатын немесе әділ құны қаржылық есептілікте ашылуы тиіс қаржы құралдарының және қаржылық емес активтердің әділ құны туралы ақпаратты ашу мынадай ескертпелерде берілген:

- Бағалау әдістері, Елеулі бағалаулар мен жорамалдар туралы ақпаратты ашу (3, 13, 15-ескертулер);
- Әділ құн иерархиясы туралы сандық ақпаратты ашу (25-ескерту);
- Сатылмайтын акцияларға инвестициялар (15-ескерту);
- Қайта бағаланған құн бойынша есепке алу моделі бойынша есепке алынатын негізгі құралдар (17-ескерту);
- Қаржы құралдары (амортизацияланған құны бойынша көрсетілгендерді қоса алғанда) (16-ескерту).

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері

Компанияның есеп саясатының ережелерін қолдану процесінде Жетекшілік басқа көздерден айқын болып табылмайтын активтер және міндеттемелердің теңгерімдік құнына қатысты болжалдар, бағалаулар және жорамалдар жасайды. Бағалау мәндері және олардың негізінде жатқан болжамдар нақты жағдайларда орынды болып саналатын бұрынғы тәжірибеге және басқа да факторларға сүйене отырып қалыптасады. Нақты нәтижелер бұл бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Бағалаулар және базалық пайымдар ұдайы қайта қарастырылады. Есептік бағалаулардағы өзгерістер егер өзгеріс сол кезеңге ғана немесе өзгеру кезеңінде және болашақ кезеңдерде әсер ететін болса, егер өзгеріс ағымдағы кезеңге де, болашақ кезеңдерге де әсер ететін болса, бағалау қайта қарастырылатын кезеңде танылады.

Бағалаулардағы белгісіздіктердің негізгі көздері

Төменде болашаққа қатысты келесі қаржылық жыл ішінде активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын маңызды түзетулерге әкелуі мүмкін ықтималдықтың үлкен үлесімен негізгі болжамдар және есептік кезеңнің соңындағы бағалаулардағы басқа да бағалаулардағы белгісіздіктердің негізгі көздері берілген.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері (жалғасы)

Сатуға арналған активтер

2018 жылғы 25 желтоқсанда Директорлар кеңесі Биржаның «РTPC» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесін жүзеге асыру туралы өз шешімін жариялады. Директорлар кеңесі берілген инвестиция осы күнге сатуға арналған ретінде жіктеу өлшемдеріне жауап берді деп есептеді:

- қатысу үлесі дереу сату үшін қолда бар және сатып алушыға өзінің ағымдағы жағдайында сатылуы мүмкін.
- сатуға байланысты іс-шаралар басталды және бұл ретте сату бастапқы жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде аяқталады деп болжамданады.
- әлеуетті сатып алушы сәйкестендірілді және есепті күнге онымен келіссөздер аяқталды.

Дебиторлық берешектің құнсыздануы

Дебиторлық берешек қаржылық жағдай туралы жеке есепте өзге активтердің құрамына енгізіледі. Күтілетін кредиттік тәуекелдерді бағалау және дебиторлық берешек бойынша құнсыздануға резервті қалыптастыру кезінде ХҚЕС (IFRS 15) қолдану саласына жататын операциялар және жалдау бойынша дебиторлық берешек салдарынан туындайтын шарт бойынша активтер топтың оңайлатылған тәсілі қолданылады.

Жеңілдетілген тәсіл келесіні қамтиды.

15 (IFRS) ХҚЕС бойынша қаржыландырудың елеулі құрауышынсыз шарт бойынша және орындау мерзімі бір жылдан аспайтын келісімшарттар бойынша дебиторлық берешек және активтер үшін, активтің әрекет ету мерзімі әдетте 12 айды немесе одан аз болғандықтан, активтің барлық қызмет ету мерзімі ішінде күтілетін кредиттік шығындар танылады. Тиісінше, 12 айға кредиттік шығын және активтің барлық жұмыс істеу мерзіміне кредиттік шығын тең:

1) Сауда дебиторлық берешек бойынша Биржа негізделген және расталатын ақпаратты ескере отырып түзетілген бағалау резервтерінің матрицасын (дебиторлық берешекті туындау мерзімдері бойынша бөлу) пайдалана отырып күтілетін кредиттік шығындардың есебін қолданады.

Жыл сайын Биржа талданатын жылдан кейінгі жылдың 1 наурызынан кешіктірмей өткен жылғы дефолттар деңгейін анықтау және бағалау сақтық қорының ставкасын айқындау үшін дебиторлық берешек бойынша ақы төлеу мерзімдеріне талдау жүргізеді. Бағалау сақтық қорының есептелген ставкалары күтілетін кредиттік шығындарға арналған сақтық қорды есептеу мақсатында мерзімі өткен күндердің санына байланысты, тоқсан соңындағы жағдай бойынша дебиторлық берешекке есепті жыл ішінде қолданылады.

Сондай-ақ 361 күннен астам мерзімді қоса алғанда мерзімі өткен дебиторлық берешекке 100% мөлшерінде бағалау резервінің ставкасы қолданылады.

2) дебиторлық берешек, шарт бойынша активтер, жалдау бойынша дебиторлық берешек, қаржыландырудың елеулі құрауышы бар Биржа қаржылық активтің барлық жұмыс істеу мерзімінде күтілетін кредиттік шығындарды танудың оңайлатылған тәсілін қолданады.

Биржа мерзімі өткен берешек ретінде берілген активтер бойынша берешекті өтеу кезеңдері мен күнін қайта қарауды қарамайды.

Биржа активтерді бухгалтерлік есепте тануды 100% мөлшерінде күтілетін кредит шығындарына резервтер (провизиялар) жасалған берешек бойынша және борышкердің борыш сомасын өтеуіне әкеп соқпаған мерзімі өткен дебиторлық берешекті өндіріп алу жөніндегі барлық шараларды қабылдау бойынша ғана тоқтатады.

2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша дебиторлық берешектің жалпы құны сәйкесінше 146.175 мың теңгені және 93.218 мың теңгені құрады, ал құнсызданудың сақтық қор сомасы сәйкесінше 6.153 мың теңгені және 6.598 мың теңгені құрады (19-ескерту).

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері (жалғасы)

Салық салу

Қазақстан Республикасының салық, валюталық және кедендік заңнамасы әр түрлі түсіндірулерді жасап алады және жиі өзгертулерге ұшырап отырады. Жетекшіліктің Биржаның мәмілелері мен қызметіне қатысты қолданылатын осындай заңнамаға қатысты түсіндіруімен тиісті аймақтық және мемлекеттік органдар келіспеуі мүмкін. Салық кезеңдері салық органдарының тексеруі үшін салық тексеруі жүргізілетін жылдардан бұрынғы бес күнтізбелік жыл ішінде ашық болып қалады.

Жетекшілік 2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде оның қолданылатын заңнаманы түсіндіруі сәйкесінше болып табылады және Биржаның салық, валюта және кеден бойынша жайғасымы расталуының ықтималдығы бар деп санайды. Тиісті органдар тексергеннен кейін Биржаның таза табысында бейнеленуі мүмкін қосымша салықтар, айыппұлдар және өсімақылар есептелуі мүмкін.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Биржа үйлерді, көлік құралдарын қайта бағаланған құны бойынша бағалайды және олардың әділ құнының өзгеруі ЖСҚ құрамында танылады. Ғимараттар ұқсас сипаттағы жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар, объектілердің орналасқан жері мен жай-күйі негізінде бағаланды. Биржа 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құнын анықтау мақсатында тәуелсіз бағалаушыны тартты.

Қаржы құралдарын әділ құны бойынша бағалау

Қаржылық жағдай туралы есепте танылған қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелердің әділ құны белсенді нарықтардағы баға белгілеу негізінде айқындала алмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау модельдерін пайдалана отырып айқындалады. Бұл модельдер үшін бастапқы деректер ретінде мүмкіндігінше бақыланатын нарықтардан ақпарат пайдаланылады, алайда бұл іс жүзінде жүзеге асырылмайтын жағдайларда әділ құнды белгілеу үшін пайымдаудың белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдаулар өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және құбылмалылық сияқты бастапқы деректерді есепке алуды қамтиды. Осы факторларға қатысты жорамалдардағы өзгерістер қаржылық есептілікте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Егер активтің немесе ақша қаражатын генерациялайтын бірліктің баланстық құны оның (оның) өтелетін сомасынан асып кетсе, құнсыздану орын алады, ол мынадай шамалардың ең үлкені болып табылады: істен шығуға немесе пайдалану құндылығына жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құн. Істен шығуға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнды есептеу тәуелсіз тараптар арасындағы ұқсас активтерді сатудың міндетті күші бар операциялары бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің істен шығуына байланысты жұмсалған қосымша шығындарды шегере отырып, бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген.

Сот даулары

ХҚЕС-ке сәйкес, Биржа дұрыс бағалануы мүмкін өткен оқиғалардың салдарынан пайда болған ағымдағы міндеттемелер болған кезде ғана провизияларды қалыптастырудың қажеттігін таниды. Көрсетілген өлшемдерге сәйкес келмейтін келісім-шартты міндеттеме қаржылық есеп берушілікке ескертулерде ашып көрсетілуі мүмкін. Сот дауларына қатысты аталған қағиданы қолдану Биржадан ол бақылайтын салалардан тыс жерлердегі әр түрлі оперативтік және заңдық мәселелер бойынша шешімдер қабылдауды талап етеді. Сот даулары болған жағдайда, сондай-ақ, әр есептік күні провизияларды қалыптастырудың қажеттігін бағалау үшін Биржа аяқталмаған сот дауларын қайта қарау саясатын ұстанатын болады. Биржа провизияларды қалыптастырудың қажеттігі туралы шешім қабылдаған кезде есепке алынатын келесі факторлар бар: талап-арыздың, талапты немесе айыппұлдың мәні; сот дауларының өзі үшін қолайсыз аяқталуының нәтижесінде Биржаға келтірілуі мүмкін әлеуетті шығын сомасы; сот дауларының барысы (соның ішінде, қаржылық есеп берушілікті құрастырған күннен кейін, бірақ ол жарияланғанға дейін); заңгерлік кеңес берушілердің пікірі; бұрынғы осындай даулардың тәжірибесі; Биржа жетекшілігінің талап-арызға, талапқа немесе айыппұлға қалай әрекет ету керектігіне қатысты кез-келген шешімі. Осы жеке қаржылық есеп берушілік шыққан күнгі жағдай бойынша Биржа сот дауларына тартылған жоқ.

4. ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУЛЕР ЖӘНЕ КОМИССИЯЛАР БОЙЫНША ТАБЫСТАР

	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша табыстар		
Листингтік алымдар	718.150	654.159
Биржаға мүшелікке кіргені үшін алымдар	340.488	360.034
Биржадағы операциялар үшін комиссиялық сыйақы	993.712	687.838
Ақпараттық қызмет көрсетулерден түскен табыстар	173.341	132.111
Қашықтан қол жеткізу қызметтерінен түскен табыстар	31.240	22.793
Клирингтік алымдар	73.360	1.949
Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша табыстар жиыны	2.330.291	1.858.884

5. ПАЙЫЗДЫҚ ТАБЫСТАР

	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Пайыздық табыстар мыналарды қамтиды:		
Құнсыздануға ұшырамаған қаржы активтері бойынша пайыздық табыстар	669.557	551.868
Құнсызданған қаржы активтері бойынша пайыздық табыстар	2.041	2.041
Пайыздық табыстар жиыны	671.598	553.909
Амортизацияланған құн бойынша бейнеленген қаржы активтері бойынша пайыздық табыстар мыналарды қамтиды:		
Банктердегі қаражаттар бойынша пайыздық табыстар	155.584	165.866
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялар бойынша пайыздық табыстар	425.550	372.516
Құнды қағаздармен кері «репо» операциялары бойынша сыйақыны алуға байланысты пайыздық табыстар	83.600	3.623
Ақша және оның баламалары бойынша пайыздық табыстар	6.864	11.904
	671.598	553.909

6. ПАЙЫЗДАР ЕСЕПТЕЛЕТІН АКТИВТЕРДІҢ ҚҰНСЫЗДАНУЫНЫҢ ЖӘНЕ БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛАРДЫҢ САҚТЫҚ ҚОРЫ

Пайыздық табыстар есептелетін активтердің құнсыздануы бойынша сақтық қорлардың өзгеруі туралы және басқа да сақтық қорлар бойынша ақпарат келесідей ұсынылған:

	<i>Ақша және оның баламалары</i>	<i>Банктердегі қаражат</i>	<i>Өтелгенге дейін ұсталатын инвестициялар/ амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері</i>	<i>Басқа да активтер</i>	<i>Жиыны</i>
2016 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	-	-	39.858	10.023	49.881
Сақтық қорлардың қалыптасуы	-	-	-	1.369	1.369
Есептен шығару	-	-	(35.966)	(5.104)	(41.070)
2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	-	-	3.892	6.288	10.180
Сақтық қорлардың қалыптасуы	5.420	5.946	(3.361)	(353)	7.652
2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	5.420	5.946	531	5.935	17.832

7. ШЕТЕЛ ВАЛЮТАСЫМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР БОЙЫНША ТАЗА ПАЙДА (ШЫҒЫН)

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза пайда 7.906 мың теңгені құрады, 2017 жылы – шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза шығын 2.288 мың теңге көлемінде.

8. БАСҚА ДА ТАБЫС

	<u>2018 жыл</u>	<u>2017 жыл</u>
Овернайт пайыздары бойынша табыс	55.804	12.216
Алынған айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы	4.892	533
Сатып алу бойынша кепілдікті қамтамасыз етуді тану бойынша табыс	705	-
Операциялық жалдаудан түскен табыстар	907	998
Кредиторлық берешекті есептен шығару	75	4
Шығындарды өтеу (электрондық рұқсаттаманы жоғалтқаны үшін)	1	1
Түгендеу нәтижелерін көрсетуден түскен табыстар	-	201
НҚ активтерінің істен шығуынан түсетін табыс	-	6.107
Оқыту бойынша шығындарды өтеу	-	60
Басқа да табыс жиыны	62.384	20.120

9. ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

	<u>2018 жыл</u>	<u>2017 жыл</u>
Қызметкерге жұмсалатын шығындар	1.207.245	940.017
Тозық және амортизация	129.684	130.902
Әлеуметтік салық	112.785	94.252
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған шығын	-	54.410
Құнсыздану бойынша шығын (үлестік әдіспен есепке алынатын инвестициялар)	37.473	-
Банк қызмет көрсетулері	42.292	46.200
Табыс салығынан басқа салықтар	38.909	43.083
Негізгі құралдар және MEA –ға техникалық қызмет көрсету	48.724	45.821
Бизнесі дамытуға арналған шығындар	67.272	24.543
Коммуникациялар және SWIFT қызмет көрсетуі	32.945	30.312
Іссапар шығындары	35.241	23.458
Ұстау және операциялық жалға алу бойынша шығындар	17.589	17.656
Кәсіби қызмет көрсетулер	33.317	13.340
Ақпараттық қызмет көрсетулер	14.379	13.651
Мүшелік жарналар	13.833	12.554
Қызметкерді оқыту	4.344	8.066
Сақтандыру шығындары	1.340	1.319
Пошталық және шабармандық қызмет көрсетулерге жұмсалатын шығындар	673	1.190
Басқа да шығындар	75.212	58.764
Операциялық шығындар жиыны	1.913.257	1.559.538

Персоналға шыққан шығындарда Биржаның бейматериалды активтеріне айналдырылатын, бағдарламалық өнімдерді аяғына дейін жасаумен тікелей айналысатын, қызметкерлердің сыйақылары ескерілмеген. Жоғарыда айтылмыш сыйақылар туралы ақпарат осы есеп берушіліктің 18 ескертпесінде ашылған.

Үлестік әдіспен есепке алынатын инвестициялардың құнсыздануы бойынша шығын (РTPC ЖШС) 2018 жылы сатуға арналған активтерге ауыстыру сәтінде танылды және 37.473 мың теңгені құрады.

10. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығын келесі баптардан тұрады:

	2018 жыл	2017 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	174.197	115.491
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	814	(8.873)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	175.011	106.618

Компания ағымдағы кезеңге ХҚЕС-тен ерекшеленуі мүмкін Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес, салық базасының негізінде корпоративтік табыс салығы бойынша есеп айырысуларды жүзеге асырады.

Шығындардың кейбір түрлері салық салу мақсаты үшін есепке алынбайтын болғандықтан, сондай-ақ, Биржаның салық салынбайтын табысы болуының салдарынан белгілі бір тұрақты салық айырмалары туындайды.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есеп берушілік мақсатындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны және салық салу мақсатында белгіленетін сома арасындағы уақытша айырмалардан болған таза салық нәтижесін бейнелейді. 2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңында қолда бар уақытша айырмалар негізінен табыстар мен шығындарды есепке алудың әр түрлі әдістеріне/мерзімдеріне байланысты, сондай-ақ, кейбір активтердің есептік және салықтық құнына қолданылатын әр түрлі тәсілдерге байланысты пайда болатын уақытша айырмаларға байланысты.

Кейінге қалдырылған таза табыс міндеттемелерінің қозғалысы

2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі келесідей ұсынылған:

	2018 жылғы 31 желтоқсан	Басқа да жиынтық табыстар құрамында	Пайдалар және шығындар туралы есепте	2017 жылғы 31 желтоқсан
Шегерілетін уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі				
Қолданылмаған демалыстар бойынша	8.416	-	2.694	5.722
Активтердің құнсыздануы бойынша сақтық қорлар	1.650	-	(1.823)	3.473
Күмәнді талаптар бойынша сақтық қорлар	891	-	214	677
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер	10.957	-	1.086	9.871
Салық салынатын уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі				
Негізгі құралдар	(35.317)	-	(1.900)	(33.417)
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(35.317)	-	(1.900)	(33.417)
Кейінге қалдырылған табыс салығының міндеттемелер жиыны	(24.360)	-	(814)	(23.546)

10. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ (жалғасы)

	2018 жылғы 31 желтоқсан	Басқа да жиынтық табыстар құрамында	Пайдалар және шығындар туралы есепте	2017 жылғы 31 желтоқсан
Жыл басындағы таза кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	23.546	-	(12.892)	36.438
Негізгі құралдарды қайта бағалау бойынша кейінге қалдырылған салық	-	-	4.019	(4.019)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығын	814	-	9.687	(8.873)
Жыл соңындағы таза кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	24.360		814	23.546

Төмендегі салыстырып тексерулерде қолданылатын, салық мөлшерлемесі, Қазақстан Республикасының салықтық заңнамасына сәйкес салық салынатын табыс бойынша 20 % мөлшеріндегі корпоративтік салықтық мөлшерлеме болып табылады.

Аталған қаржылық есеп берушілікте бейнеленген корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар және 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы нормативтік салық мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративті табыс салығы бойынша шығындарды есепке алғанға дейінгі пайда арасындағы салыстыру келесідей:

	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда	2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда
Салық салынғанға дейінгі пайда	1.163.576	877.047
Корпоративтік табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі	20 %	20 %
Белгіленген мөлшерлеме бойынша салық	232.715	175.409
Салық салынбайтын пайыздық табыс және басқа да мемлекеттік құнды қағаздар бойынша және басқа да құнды қағаздар бойынша табыс	(85.109)	(74.503)
Басқа да салық салынбайтын табыс	(1.838)	(551)
Салық салынатын базаны азайтпайтын шығындар		
Жалпы және әкімшілік шығындар	7.016	2.118
Мүшелік жарналар	2.623	2.379
Басқа да активтердің құнсыздануы бойынша сақтық қорлар	10.403	138
Басқалар	9.201	1.628
Корпоративтік табыс салығы бойынша тұрақты айырмалар жиыны	(57.704)	(68.791)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	175.011	106.618

11. АКЦИЯҒА ТҮСЕТІН ПАЙДА

Акцияға түсетін базалық және көбейтілген пайданы есептеу үшін қолданылған пайданың және жай акциялардың орташа сарапталған санының көрсеткіші төменде көрсетілген:

	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Компания акционерлеріне тиесілі жылдағы таза пайда	988.565	770.429
Акцияға түсетін базалық пайданы есептеу үшін арналған жай акциялардың орташа сарапталған саны	942.013	942.013
Акцияға түсетін базалық және көбейтілген пайда (теңге)	1.049,42	817,85

12. ОРТАЛЫҚ КОНТРАГЕНТТІҢ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ / (МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ)

Валюталық операциялар бойынша ОК қаржы активтері мен міндеттемелері валюталық мәмілелердің әділ құнын білдіреді. Жекелеген контрагенттердің қарсы талаптары мен міндеттемелерін есепке алу 32 ХҚЕС (IAS) сәйкес жүргізіледі.

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Валюта нарығы бойынша ОК қаржы активтері	3.341.113	-
Валюталық нарық бойынша ОК қаржылық міндеттемелері	3.341.113	-

13. АҚША ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Биржа 2018 жылы ақша мен оның баламаларында есеп саясаты мен клирингтік ережелерге сәйкес меншікті ретінде жіктелген ақшаны көрсетті:

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Кассадағы қолма-қол ақша	125	181
ҚРҰБ корреспонденттік шоты	19.845.570	
Басқа банктердегі корреспонденттік және ағымдағы шоттар	6.854.766	54.916
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған сақтық қорды (провизияларды) шегергенде	(5.420)	-
Ақша және оның баламалары жиыны	26.695.041	55.097

14. БАНКТЕРДЕГІ ҚАРАЖАТТАР

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>			<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>		
	<i>%</i>	<i>Өтеу мерзімі</i>	<i>Сома</i>	<i>%</i>	<i>Өтеу мерзімі</i>	<i>Сома</i>
Жедел депозиттер	2,5-10,0	2019г.	1.151.249	2,5-10,0	2018-2019 гг.	1.926.341
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған сақтық қорды (провизияларды) шегергенде			(5.946)			-
Банктегі қаражаттар жиыны			1.145.303			1.926.341

2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша банктегі шоттар сәйкесінше 1.249 мың теңге және 3.846 мың теңге сомасына есептелген пайыздарды қамтыды.

15. БАСҚА ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСЕПКЕ АЛЫНАТЫН ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>		<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>	
	<i>Иелену үлесі, %</i>	<i>Сома</i>	<i>Иелену үлесі, %</i>	<i>Сома</i>
Үлестік құнды қағаздар				
«Құнды қағаздар орталық депозитарийі» АҚ	29,28	18.800	34,69	18.800
«Қырғыз қор биржасы» ЖАҚ	7,05	2.253	10,58	2.253
Үлестік бағалы қағаздардың жиыны	-	21.053	-	21.053
БЖТ әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің жиыны	-	21.053	-	21.053

15. БАСҚА ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСЕПКЕ АЛЫНАТЫН ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ (жалғасы)

Биржа бұрын сатуға арналмаған негізде басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде сату үшін қолда бар ретінде жіктелген үлестік құралдарға инвестицияларды жіктеді. Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын мұндай үлестік құралдар құнсыздану мәніне бағалауға жатпайды.

Белсенді нарықтың және ұқсас қаржы құралдарының болмауына байланысты, ал қолжетімді жаңа ақпарат әділ құнды бағалау үшін жеткіліксіз, Биржа бастапқы құн әділ құнның ең жақсы бағасын білдіреді деген қорытындыға келді.

16. АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСКЕРІЛЕТІН ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Корпоративтік облигациялар	25.944	25.944
Қысқа мерзімді мемлекеттік қағаздар		
ҚР Ұлттық Банкі нотасы	18.567.827	4.134.067
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтерінің жиыны	18.593.771	4.156.119
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған сақтық қорды (провизияларды) шегергенде	(531)	(3.892)
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтерінің жиыны	18.593.240	4.156.119

2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін құнсыздануға сақтық қордың қозғалысы туралы ақпарат осы есептілікке 6-ескертпеде берілген.

2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда күн соңындағы жағдай бойынша, амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялар тиісінше 436 мың теңге және 436 мың теңге сомасына есептелген сыйақыны қамтыды.

17. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Ғимарат	Жер	Машина- лар және жабдық- тар	Көлік құралда- ры	Басқалар	Жиыны
Бастапқы құны бойынша 2016 жылғы 31 желтоқсан	1.109.276	195.755	285.067	33.337	121.503	1.744.938
Түсімдер	-	-	66.086	20.000	873	86.959
Қайта бағалау	(13.602)	(16.080)	-	-	-	(29.682)
Қайта бағалаудан болған шығын	(54.410)	-	-	-	-	(54.410)
Жинақталған тозықты және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	-	(6.984)	(680)	(744)	(8.408)
Жинақталған тозықты және қайта бағаланған активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	(23.110)	-	-	-	-	(23.110)
Істен шығу	-	-	(476)	(5.910)	(7.576)	(13.962)
2017 жылғы 31 желтоқсан	1.018.154	179.675	343.693	46.747	114.056	1.702.325
Түсімдер	-	-	23.343	-	12.607	35.950
Басқа да түсімдер (ИРБИС дивидендтері)	-	-	226	2.798	149	3.173
Берілген активтердің жинақталған тозуы мен бастапқы құнын өзара есепке алу	-	-	(15.857)	-	(458)	(16.315)
Істен шығу	-	-	(397)	(2.798)	(46)	(3.241)
2018 жылғы 31 желтоқсан	1.018.154	179.675	351.008	46.747	126.308	1.721.892

17. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

	<i>Ғимарат</i>	<i>Жер</i>	<i>Машина- лар және жабдық- тар</i>	<i>Көлік құралда- ры</i>	<i>Басқалар</i>	<i>Жиыны</i>
Жинақталған тозық						
2016 жылғы 31 желтоқсанға	(2.311)	-	(193.751)	(416)	(78.385)	(274.863)
Жинақталған тозық	(27.298)	-	(38.637)	(5.110)	(10.425)	(81.470)
Жинақталған тозықты және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	-	6.984	680	744	8.408
Жинақталған тозықты және қайта бағаланған активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	23.110	-	-	-	-	23.110
2017 жылғы 31 желтоқсанға	(6.499)	-	(225.404)	(4.846)	(88.066)	(324.815)
Жинақталған тозық	(25.995)	-	(38.535)	(7.012)	(8.830)	(80.372)
Жинақталған тозықты және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	-	15.857	-	458	16.315
2018 жылғы 31 желтоқсан	(32.494)	-	(248.082)	(11.858)	(96.438)	(388.872)
Қалдық құны						
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	985.660	179.675	102.926	34.889	29.870	1.333.020
2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	1.011.655	179.675	118.289	41.901	25.990	1.377.510
2016 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	1.106.965	195.755	91.316	32.921	43.118	1.470.075

2016 жылдың 01 желтоқсанында өзгертілген есеп саясатына сәйкес, Биржа 2017 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылға, «ТМ Консалтинг» ЖШС тәуелсіз бағалаушысы ұсынған жылжымайтын мүліктің нарықтық құнын бағалау туралы есептің негізінде, Алматы қ., Байзақов к – сі, 280 мекенжайы бойынша орналасқан жылжымайтын мүлікті қайта бағалау бойынша шығынды таныды.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толық өзіндік амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны 233.501 мың теңгені құрайды (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 170.295 мың теңге).

Қайта бағаланған құны бойынша есепке алынатын негізгі құралдардың толық жазылуы:

Қайта бағаланған құны бойынша есепке алынатын негізгі құралдар тобы	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға			2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға		
	<i>Қайта бағалаусыз теңгерімдік құн</i>	<i>Қайта бағалау есепке алынған теңгерімдік құн</i>	<i>Айырма</i>	<i>Қайта бағалаусыз теңгерімдік құн</i>	<i>Қайта бағалау есепке алынған теңгерімдік құн</i>	<i>Айырма</i>
Ғимарат	1.035.441	985.660	(49.781)	1.064.242	1.011.655	-52.587
Жер	1.628	179.675	178.047	1.628	179.675	178.047
Көлік құралдары	34.456	34.889	433	42.706	41.901	-805
Жиыны:	1.071.525	1.200.224	128.699	1.108.576	1.233.231	124.655

18. БЕЙМАТЕРИАЛДЫ АКТИВТЕР

	<i>Іштей өзірленетін бағдарламалық қамту</i>	<i>Басқа да бағдарламалық қ қамту</i>	<i>Басқа да МЕА</i>	<i>Жиыны</i>
Бастапқы құны бойынша				
2016 жылғы 31 желтоқсанға	156.266	74.766	5.573	236.605
Түсімдер	-	11.637	-	11.637
Жалақы және материалдық емес активтерге капиталға айналатын басқа да шығындар	11.635	-	-	11.635
Жинақталған тозықты және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	(167)	-	(167)
Істен шығу	-	(833)	-	(833)
2017 жылғы 31 желтоқсанға	167.901	85.403	5.573	258.877
Түсімдер	-	12.388	-	12.388
Басқа да түсімдер (Ирбис дивидендтері)	-	183	-	183
Жалақы және материалдық емес активтерге капиталға айналатын басқа да шығындар	13.880	-	-	13.880
Жинақталған тозықты және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	(23)	-	(23)
2018 жылғы 31 желтоқсанға	181.781	97.951	5.573	285.305
Жинақталған тозық				
2016 жылғы 31 желтоқсанға	(2.440)	(38.833)	-	(41.273)
Жинақталған тозық	(30.689)	(14.100)	(4.644)	(49.433)
Жинақталған тозықты және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	833	-	833
2017 жылғы 31 желтоқсанға	(33.129)	(52.100)	(4.644)	(89.873)
Жинақталған тозық	(31.936)	(16.447)	(929)	(49.312)
Жинақталған тозықты және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	23	-	23
2018 жылғы 31 желтоқсанға	(65.065)	(68.524)	(5.573)	(139.162)
Қалдық құны				
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	116.716	29.427	-	146.143
2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	134.772	33.303	929	169.004
2016 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	153.826	35.933	5.573	195.332

19. БАСҚА ДА АКТИВТЕР

	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Басқа да қаржы активтері		
Алынатын комиссиялық сыйақылар	76.278	51.452
Алынатын ақпараттық қызмет көрсетуден түскен табыс	37.073	33.104
Алынатын листингтік сыйақылар	10.237	6.723
Алынатын мүшелік жарналар	120	937
Алынатын қашықтықтан қолжетімді қызмет көрсетуден түскен к табыстар	144	36
Клирингтік операциялар бойынша қызмет көрсеткені үшін төленетін табыс	21.733	133
Басқа да қаржы активтер жиыны	145.585	92.385
Дебиторлық берешек бойынша сақтық қор (осы есептіліктің 6- ескертуде)	(5.935)	(6.288)
	139.650	86.097
Басқа да қаржы емес активтер		
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	10.764	8.223
Болашақ кезеңдердің шығындары	6.892	4.453
Тауарлық-материалдық қорлар	6.805	10.369
Демалыстар бойынша аванстар	2.003	3.605
Басқалар	39	4
Басқа да қаржы емес активтер жиыны	26.503	26.654
Басқа да активтер жиыны	166.153	112.751

2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы басқа да активтердің құнсыздануына сақтық қордың қозғалысы туралы ақпарат 6-ескертуде ұсынылған.

20. БАСҚА ДА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Басқа да қаржы міндеттемелері		
Жеткізушілердің алдындағы кредиторлық берешек	17.576	21.605
Төленетін дивидендтер	2.203	2.203
Басқа да қаржылық міндеттемелер жиыны	19.779	23.808
Басқа да қаржы емес міндеттемелері		
Қолданылмаған демалыстар бойынша сақтық қорлар	42.082	28.606
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	4	1.338
Басқалар	1.585	1.738
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	10.005	-
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер жиынтығы	53.676	31.682
Басқа да активтердің жиыны	73.455	55.490

21. КЛИРИНГІЛІК ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ҚАРАЖАТЫ

2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша клирингтік қатысушылардың қаражаты шетел валютасымен операцияларды жүзеге асыру мақсатында орналастырылған кепілдік жарналармен және клирингтік қатысушылардың қамтамасыз етулерімен берілген. Қаражатты келесі клирингтік қатысушылар орналастырған.

	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Екінші деңгейдегі қазақстандық банктер	37.073.663	1.820.960
Басқа қаржы ұйымдары	67.763	38.448
Халықаралық банктік есеп айырысу және несие институты	1.999.960	-
Клирингтік қатысушылар қаражатының жиыны	39.141.386	1.859.408

21. КЛИРИНГІЛІК ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ҚАРАЖАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Валюталық ТҚҚ (фьючерс) секторы бойынша кепілдік жарналар	28.000	24.000
Қор ТҚҚ (фьючерс) секторы бойынша кепілдік жарналар	2.000	3.000
Валюталық нарық бойынша кепілдік жарналар	675.000	1.605.000
Қор нарығы бойынша кепілдік жарналар	28.000	27.000
Валюта нарығы бойынша маржалық жарналар	38.408.386	-
Фьючерстер үшін маржа шоты	-	200.408
Клирингтік қатысушылар қаражатының жиыны	39.141.386	1.859.408

22. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

Компанияның жарғылық капиталы келесі жай акциялар көлемімен ұсынылған:

	Жарияланған жарғылық капитал, акциялар	Шығаруға рұқсат етілген бірақ, шығарылмаған жарғылық капитал, акциялар	Шығарылған жарғылық капитал, акциялар
Жай акциялар			
2016 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	5.000.000	4.057.987	942.013
Жай акцияларды шығару	-	-	-
2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	5.000.000	4.057.987	942.013
2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	5.000.000	4.057.987	942.013

2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша жай акциялардан тұратын шығарылған және толық төленген жарғылық капитал 2.366.256 мың теңгені құрады.

Биржа 2018 жылы жалпы сомасы 62.076 мың теңгеге өз акцияларын сатып алды.

Акцияларды шотқа есепке алу күні	Сатып алынған акциялардың саны	Сатып алу бағасы (теңге)	Сомасы (мың теңге)	Контрагент
ДК отырысының 2018 жылғы 07 қыркүйектегі № 26 хаттамасынан үзінді, 26 қыркүйектегі акцияларды сатып алу-сату шарты	6.063	4.657,18	28.237	АО ЕНПФ
ДК отырысының 2018 жылғы 20 қарашадағы № 34 хаттамасынан үзінді, 2018 жылғы 19 желтоқсандағы №75 акцияларды сатып алу-сату шарты	7.266	4.657,18	33.839	ТОО Каужар
	13.329		62.076	

23. КЕЛІСІМ-ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ**Сот даулары**

Қызмет процесінде клиенттер мен контрагенттер Компанияға талаптар қоюы мүмкін. Жетекшілік осындай талаптар бойынша ықтимал даулардың нәтижесінде Компания маңызды шығындарға ұшырамайды деп санайды, осыған байланысты жеке қаржылық есеп берушілікте тиісті сақтық қорлар құрылған жоқ.

23. КЕЛІСІМ-ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ (жалғасы)**Салық салу**

Қазақстанның коммерциялық және, атап айтқанда, салық заңнамасының біреуден артық түсіндіруі болуы мүмкін ережелердің болуының себебінен сондай-ақ, салық органдарының салық төлеушілер қызметінің мәселелері бойынша еркін пайымдарды шығару тәжірибесіне байланысты, егер Жетекшіліктің тарапынан Компанияның қызметіне қатысты заңнаманы түсіндіруге негізделген қандай да бір нақты әрекеттерімен салық органдары келіспейтін болған жағдайда, бұл қосымша айыппұлдар мен өсімақыларды есептеуге әкеп соғуы мүмкін.

Мұндай белгісіздік, атап айтқанда, қаржы аспаптарын бағалауға, құнсыздануға сақтық қорлар көлемін қалыптастыруға және мәмілелер бойынша құн көрсеткіштерінің нарықтық деңгейін белгілеуге жатуы мүмкін. Компания жетекшілігі барлық қажетті салық аударымдары жүргізілгеніне сенімді және осыған байланысты қандай да бір сақтық қорлар жеке қаржылық есеп берушілікте есептелмеген. Салық органдары салық кезеңі жабылғанна кейінгі бес жылдың ішінде салық аударымдарының дұрыстығын тексеруі мүмкін.

Операциялық орта

Дамушы мемлекеттердің, Қазақстанды қоса алғанда, нарықтары барынша дамыған нарықтардың тәуекелдерінен өзгеше экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелге бейімделген. Қазақстанда бизнесті жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік құқықтық актілер, бұрынғыша, жылдам өзгеруге бейімделген, оларды еркін түсіндірудің және оларға бір мағыналы емес түсінік берудің мүмкіндігі бар. Қазақстанның болашақ даму бағыты көп дәрежеде мемлекеттің экономикалық, салықтық және несиелік-ақшалық саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік құқықтық актілерге, сондай-ақ, елдегі саяси, заңдар мен нормативтік жағдайдың өзгеруіне байланысты. Қазақстанның үлкен көлемде мұнай мен газ өндіруіне және экспорттауына байланысты Қазақстанның экономикасы мұнай мен газдың өзгеруіне ерекше сезімтал.

Шартты міндеттемелер

Биржаның 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мерзімінен бұрын тоқтату құқығынсыз ұзақ мерзімді операциялық жалдау шарттары жоқ.

2018 жылғы 10 қазанда Қазақстан қор биржасы (KASE) мен Мәскеу биржасы (MOEX) стратегиялық ынтымақтастық туралы келісімге қол қойды. Келісім Мәскеу биржасымен KASE жарғылық капиталының 20% - нан аспайтын бөлігін сатып алуды, KASE-ге MOEX бағдарламалық қамтамасыз етуін пайдалану құқығын (KASE биржалық нарықтарында және Қазақстан Республикасының өзге де қаржы нарықтарында операцияларға қызмет көрсету үшін) сатып алуды, KASE үшін стратегиялық консалтинг қызметін MOEX көрсетуді көздейді.

24. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛАТЫН ОПЕРАЦИЯЛАР

Компания және басқа да байланысты тараптар арасындағы операциялар туралы толық мәлімет төменде ашып көрсетілген.

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Ақша және оның баламалары		
Басқа да байланысты тараптар	777	307
Сауда-саттыққа қатысушылардың корреспонденттік шоттардағы және инвестициядағы ақшасы (маржалық қамтамасыз ету және кепілдік жарналар)		
Бас компания	19.845.570	1.859.408
Сату үшін қолда бар инвестициялар		
Басқа да байланысты тараптар	-	21.053
Басқа да жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері		
Басқа да байланысты тараптар	21.053	-
Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар		
Бас компания	-	4.134.067
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері		
Бас компания	18.567.828	-

**24. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛАТЫН
ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)**

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Орталық контрагенттің қаржы активтері		
Бас компания	162.296	-
Басқа да байланысты тараптар	153.042	
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер		
Басқа да байланысты тараптар	97.527	-
Басқа да активтер		
Бас компания	8.639	8.752
Компанияның негізгі басқарушы қызметкері	146	1.395
Басқа да байланысты тараптар	29.154	12.772
Биржа мүшелері алдындағы ақша бойынша міндеттемелер, шектеулі пайдалану		
Басқа да байланысты тараптар	1.588.600	644.902
Алынған аванстар		
Басқа да байланысты тараптар	809	1.482
Басқа да міндеттемелер		
Компанияның негізгі басқарушы қызметкері	9.461	6.888
Басқа да байланысты тараптар	3.675	3.484

2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы жеке жиынтық табыс туралы есепте байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша туындаған келесі сомалар бейнеленген:

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл</i>
Қызмет көрсетулер бойынша табыстар және комиссиялар		
Бас компания	113.833	93.941
Басқа да байланысты тараптар	354.767	376.037
Пайыздық табыстар		
Бас компания	423.465	370.431
Пайыздар есептелетін активтердің құнсыздануына және басқа да операцияларға сақтық қорды қалыптастыру		
Бас компания	1	-
Басқа да байланысты тараптар	12	1.321
Операциялық шығындар		
Еншілес ұйымдар	(236)	(283)
Қауымдастырылған компания	-	(20.986)
Басқа да байланысты тараптар	(60.962)	(45.151)
Дивидендтерден түсетін табыс		
Еншілес ұйымдар	9.189	2.753
Басқа да табыстар		
Басқа да байланысты тараптар	241	113
Еншілес ұйымдар	907	998

24. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛАТЫН ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)

Негізгі басқарушы қызметкердің 13 мүшесіне (2017 жылы: негізгі басқарушы қызметкердің 17 мүшесіне) сыйақы келесідей ұсынылған:

	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Компанияның негізгі басқарушы қызметкеріне қысқа мерзімді сыйақылар		
Басқару органына сыйақылар	50.657	52.661
Атқарушы орган мүшелеріне сыйақылар	198.748	133.536
Басқа да лауазымды тұлғалар	16.183	14.733
Жиыны	265.588	200.930

25. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Бағалаудың әділ құнын ашып көрсету осындай аспаптардың әділетті немесе болжалды әділ құнын белгілеуге қатысты 13 ХҚЕС (IFRS) «Әділ құнды бағалау», 7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы аспаптары: ашып көрсету» және 39 ХҚЕС (IAS) «Қаржы аспаптары: тану және бағалау» сәйкес жүзеге асырылады.

Ақша және оның баламаларының, қолданылуы шектелген ақшаның, банктегі қаражаттардың, дебиторлық берешектің, клиенттердің қаражаттарын және кредиторлық берешектің теңгерімдік құны осы қаржы аспаптарының қысқа мерзімді сипатына байланысты шамамен олардың әділ құнына тең.

Төменде берілген баптарды қоспағанда, Компания жетекшілігінің пікірі бойынша қалған қаржы активтері мен міндеттемелерінің құны шашамен олардың теңгерімдік құнына тең:

	2018 жылғы 31 желтоқсан		2017 жылғы 31 желтоқсан	
	Теңгерімдік құн	Әділ құн	Теңгерімдік құн	Әділ құн
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері (1-деңгей)	18.593.241	18.574.485	4.156.119	4.147.997
Танылмаған табыс / (шығын)		(18.756)		(8.122)

Әділ құнды бағалау құнды осындай мәміледен жақсы хабардар және шын мәнінде оны жасауға ниетті және бір-біріне тәуелсіз тараптар арасында мәмілені жасау кезінде қазіргі уақытта қаржы аспаптары ауыстырыла алатын барынша нақты белгілеуге бағытталған. Дегенмен, қолда бар белгісіздіктер мен бағалаулардың субъективтілігінің себебінен әділ құн шұғыл өткізу немесе міндеттемелерді орындау мүмкін болатын құн ретінде қарастырылуы тиіс емес. Әділ құн қаржы аспабы жою кезінде мәжбүрлі түрде өткізу немесе өткізу жағдайларын қоспағанда, коммерциялық келісім-шарттармен хабардар тараптар арасында ауыстырылуы мүмкін құн ретінде белгіленеді.

Әділ құн бойынша бейнеленетін қаржы аспаптары нарық мәліметтеріне қол жетімділігіне байланысты сатылық тәртіпте үш деңгейге бөлінген:

- актив нарығында бағасы белгіленетін (1-деңгей) – бағалау актив нарығында алынған, ұқсас активтер мен міндеттемелер бойынша баға белгілеу бойынша жүзеге асырылады. Қосымша баға белгілеулер немесе жалпы дисконттаулар мұндай қаржы аспаптары үшін қолданылмайды. Қайта бағалау актив нарығында оңай және тұрақты қол жетімді нарықтық баға белгілеулерге негізделгендіктен, бұл мәндерде пайымдардың маңызды көлемі жоқ;
- нарық мәліметтерін қолданатын бағалау үлгілері (2-деңгей) – көп дәрежеде нарық мәліметтеріне тура немесе жанама негізделген бағалау және активті емес болып саналатын жай операциялар бойынша бір немесе бірнеше бақыланатын нарық бағаларына негізделген бағалар;
- нарық мәліметтері жоқ ақпаратқа негізделген бағалау үлгілері (3-деңгей) – бағалау нарық мәліметтер болып табылмайтын және әділ құнды белгілеуде маңызды рөл ойнайтын мәліметтерге негізделеді.

2018 жылы 1 деңгей мен 2 деңгей арасында әділ құн иерархиясы жүзеге асырылған жоқ.

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ

Тәуекелдерді басқару Биржа қызметінің ажырамас бөлігі болып табылады. Биржаның қызметіне тән негізгі тәуекелдер:

- несие тәуекелі;
- операциялық тәуекел;
- нарықтық және жүйелі тәуекел;
- өтімділік тәуекелі;
- құқықтық тәуекел;
- репутациялық тәуекел.

Биржа тәуекелдерді басқару бойынша тиімді және әсерлі процестің болуының маңыздылығын таниды. Биржа тиімді және әсерлі тәуекелдерді басқару саясатын қамтамасыз ету үшін негізгі мақсаты Биржаны бар тәуекелдерден қорғау және оған жоспарланған көрсеткіштерге қол жеткізуге мүмкіндік беру болып табылатын тәуекелдерді басқарудың негізгі қағидаларын белгіледі.

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі міндеттері мыналар болып табылады: тәуекелдер көздерін анықтау, тәуекелдер деңгейлерін өзгерту, тәуекелдерді басқару саласындағы саясаттар мен ережелерді әзірлеу және лимиттерді орнату және кейіннен оларды сақтауды қоса алғанда, бақылау механизмдерін енгізу.

Тәуекелдерді басқару саясаты, сәйкестендіру, бағалау, тәуекелдік жағдайларды бақылау немесе әрекет ету тәртібі, сондай-ақ, Биржаның қаржылық және операциялық тәуекелдерін басқару тәртібі Биржаның тиісті ішкі құжаттарымен реттеледі.

Бұдан әрі Биржаның негізгі тәуекелдеріне қатысты сипаттама берілген.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдердің барлық түрлері бойынша саясат тұжырымдамасы қағидаларын және лимиттерді бекіту тәуекелдерін басқару стратегиясын әзірлеуге жауаптылықта болады. Қосымша, Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың маңызды мәселелеріне жауапты және тәуекелдерге қатысты қабылданған тиісті шешімдердің орындалуын бақылайды және оларды бақылауды жүзеге асырады.

Басқарма

Басқарма Биржадағы тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесінің ұйымдастырылуын қамтамасыз етуге жауаптылықта болады.

Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитет

Биржаның алқалық кеңес беруші органы Басқарма бекітетін құрам. Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитеттің негізгі қызметі талдауға, бақылауға және қаржы нарықтарындағы жағдайларға, Биржаның қызметіне, оның контрагенттері - Биржаның мүшелерінің, шығарушылардың және инвесторлардың қызметіне байланысты тәуекелдерді анықтау болып табылады.

Инвестициялық комитет

Биржаның алқалық органы Басқарма бекітетін құрам. Инвестициялық комитеттің негізгі қызметі Биржаның меншікті активтерінің есебінен қаржы аспаптарымен мәмілелерді жасау бойынша инвестициялық шешімдерді қабылдау және инвестициялауға байланысты қаржы тәуекелдері деңгейін азайтуды қамтамасыз ету болып табылады.

Несие тәуекелі

Биржа несие тәуекеліне, яғни, корреспондент банктердің, дебиторлар немесе басқа да қарсы әріптестердің Биржаның алдында міндеттемелерін орындамау тәуекеліне және соның салдарынан Биржада қаржылық шығынның туындау тәуекеліне ұшырайды.

Директорлар кеңесі бекіткен меншікті активтерді инвестициялау саясатына (бұдан әрі – "Саясат") сәйкес, кірістілігі және тәуекел қоржыны бойынша активтердің түрлері, өтімділік дәрежесі, кірістілік, жеделдік деңгейі бойынша әртараптандырылған қаржы аспаптарын қалыптастыру жүзеге асырылады.

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Несие тәуекеліне ең жоғарғы бейімділік

Биржаның инвестициялық қоржыны инвестициялау саясатына сәйкес келесі түрлерге бөлінеді::

- 1) сақтық қор қорларынан басқа басқа, Биржаның меншікті қоржыны;
- 2) клирингтік қорлар қоржыны (кепілдік және сақтық қор қорлары);
- 3) клирингтік қатысушыларды қамтамасыз ету қоржыны.

Инвестициялау саясаты инвестициялау объектілерін және Биржаның инвестициялық қоржындарының құрылымын анықтайды.

Инвестициялау нысандары мен Биржа қоржынның құрылымы бөлігінде инвестициялау саясатында белгіленген шектеулер инвестициялау саясаты қолданысқа енгізілгенге дейін сатып алынған және инвестициялық комитеттің шешімі іске асырылуы мүмкін корпоративтік құнды қағаздарға қолданылмайды. Егер аталған корпоративтік бағалы қағаздарды сату шығынға әкеп соқтырса, онда инвестициялық комитет осындай шешімді Биржаның Директорлар кеңесінің мақұлдауымен қабылдайды.

Саясатқа сәйкес, Биржаның Қаржылық-әкімшілік департаменті ай сайын Биржаның меншікті активтерінің инвестициялық қоржынын талдауды жүргізеді, сонымен қатар, Тәуекелдерді басқару бөлімі тоқсан сайын инвестициялық қоржын жағдайын және қаржы аспаптары дефолты ықтималдығының анықтамасын, сондай-ақ, инвестициялық қоржынды стресс-тестілеуді және бэк-тестілеуді қоса алғанда, оның тәуекелдерге бейімділігін талдауды жүргізеді.

Биржаның несие тәуекелі "төлемге қарсы жеткізілім" қағидасы бойынша саудалар бойынша төлемдерді орындауы арқылы саудаға қатысушының тарапынан азаяды.

Кредиттік тәуекелге барынша ұшырауы

Биржаның несие тәуекелінің ең жоғарғы көлемі нақты активтерге тән жеке тәуекелдерге және жалпы нарықтық тәуекелдерге байланысты айтарлықтай түрленуі мүмкін.

Келесі кестеде теңгерімдік және теңгерімдік емес қаржы активтері бойынша несие тәуекелінің ең жоғарғы көлемі ұсынылған. Теңгерімдік шоттарда бейнеленген қаржы активтері үшін несие тәуекелінің ең жоғарғы көлемі активтерді және міндеттемелерді және қамтамасыз етуді қабылдауды есепке алмағанда, осы активтердің теңгерімдік құнына тең.

	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша және оның баламалары	26.694.916	54.916
Пайдаланылуы шектелген ақша	-	1.859.408
Банктердегі қаражат	1.145.303	1.926.341
Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар	-	4.156.119
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері	18.593.240	-
Басқа да қаржы активтері	139.650	86.097
Жиыны	46.573.109	8.082.881

Биржаның қаржы активтері несие рейтингі, қаржылық жағдай, мерзімі өтіп кеткен төлемдердің болуы және басқа да өлшемдер сияқты бірқатар өлшемдерді есепке ала отырып, жіктеледі. Бұдан әрі халықаралық рейтинг агенттіктері берген Биржаның қаржы активтерінің ағымдағы несие рейтингі бойынша ақпарат ұсынылған. Ең жоғарғы ықтимал рейтинг – AAA, инвестициялық деңгей AAA-дан BBB- -қа дейінгі рейтингтерге сәйкес келеді, BBB- -дан төменгі рейтинг алып-сатарлық дәрежеге жатады.

Ұсынылған өлшемдерге сәйкес, 2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша құнсызданған активтерді шегергенде, қаржы активтері стандартты ретінде жіктеледі.

Бұдан әрі Биржаның қаржы активтерінің несие рейтингтері ұсынылған.

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

	AA+	A+	BBB	BBB-	<BBB-	Рейтингі берілмеген	Жиыны
2018 жылғы 31 желтоқсан							
Қолма-қол қаражаттарды қоспағанда, ақша және олардың баламалары	4.893.091	1.861.789	19.845.570	93.680	786	-	26.694.916
Банктердегі қаражаттар	-	-	-	-	1.145.303	-	1.145.303
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері	-	-	18.567.826	-	25.414	-	18.593.240
Басқа да қаржы активтері	-	-	-	-	-	139.650	139.650
Жиыны	4.893.091	1.861.789	38.413.396	93.680	1.171.503	139.650	46.573.109

	AA	A	BBB	BBB-	<BBB-	Рейтингі берілмеген	Жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсан							
Қолма-қол қаражаттарды қоспағанда, ақша және олардың баламалары	3.138	1.080	-	-	50.698	-	54.916
Қолданылуы шектелген ақша	-	-	1.859.408	-	-	-	1.859.408
Банктердегі қаражаттар	-	-	-	-	1.926.341	-	1.926.341
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері	-	-	4.134.067	-	22.052	-	4.156.119
Басқа да қаржы активтері	-	-	-	-	-	86.620	86.620
Жиыны	3.138	1.080	5.993.475	-	1.999.091	86.620	8.083.404

Өтімділік тәуекелі

2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша мерзімі өтіп кеткен, бірақ құнсызданбаған қаржы активтері болған жоқ.

Өтімділік тәуекелін басқару

Өтімділікті жоғалту тәуекелі Биржаның міндеттемелері бойынша өтеу мерзімдері бар актив операциялары бойынша талаптар мерзімдері сәйкес келмеген кезде туындауы мүмкін. Биржа саудаға қатысушының несие тәуекелі басталған жағдайда, өтімділікті жоғалту тәуекеліне бейімделген.

Биржаның уақытша бос меншікті активтері, сондай-ақ сауда-саттыққа қатысушылардың қаражаты инвестициялау саясатына сәйкес құралдарға орналастырылған.

Сонымен қатар, инвестициялық қоржынды құрайтын инвестициялау нысандарын әртараптырау Биржаның инвестициялық қоржынында бірдей өтеу мерзімімен қаржы активтерін шоғырландырудың нәтижесінде жоғалту тәуекелдерін шектеу мақсанында жүргізіледі

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Сонымен қатар, Биржаның саясатына сәйкес, саудаға қатысушылардың қаражаттары қандай да бір аспаптарға орналастырылмайды, Биржаның корреспонденттік шоттарында жатады. Биржалық сауданы жүргізу кезінде туындайтын өтімділік тәуекелі "төлемге қарсы жеткізілім" қағидасы бойынша саудаға қатысушылардың нетто талаптарын төлеуге Биржаның төлемдерді орындауы арқылы азаяды. Сонымен қатар, жедел нарыққа қатысушылар жедел мәмілелер бойынша міндеттемелерді орындамау тәуекелін азайту мақсатында кепілдік қорларды, ал Биржа – көлемі ішкі әдістемелер бойынша есептелетін сақтық қор қорын қалыптастырған.

Келесі кестеде келісім-шарттар бойынша өтеуге дейін қалған мерзімдердің негізінде есептелген қаржы активтері мен міндеттемелерінің талдауы ұсынылған.

Кесте Биржаның Жетекшілігіне ұсынылатын ақпараттың негізінде ұсынылған:

	1 айға дейін	1-3 ай	3 айдан – 1 жылға дейін	1 – 5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі ен белгіленбеген	2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны
Қаржы активтері							
Ақша және олардың баламалары	26.694.916	-	-	-	-	-	26.694.916
Банктердегі қаражаттар	1.145.303	-	-	-	-	-	1.145.303
Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	-	-	-	-	-	21.053	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері	14.458.176	1.217.642	2.892.008	25.414	-	-	18.593.240
Басқа да қаржы активтері	139.650	-	-	-	-	-	139.650
Қаржы активтер жиыны	42.438.045	1.217.642	2.892.008	25.414	-	21.053	46.594.162

	1 айға дейін	1-3 ай	3 айдан – 1 жылға дейін	1 – 5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі ен белгіленбеген	2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны
Қаржы міндеттемелері							
Клирингілік қатысушылардың қаражаты	39.141.386	-	-	-	-	-	39.141.386
Басқа да қаржылық міндеттемелер	19.779	-	-	-	-	-	19.779
Қаржылық міндеттемелер жиыны	39.161.165	-	-	-	-	-	39.161.165
Нетто-жайғасым	3.276.879	1.217.642	2.892.008	25.414	-	21.053	7.432.996
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы өтімділіктің жиынтық алшақтығы	3.276.879	4.494.521	7.386.529	7.411.943	7.411.943	7.432.996	-

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Кесте Биржаның Жетекшілігіне ұсынылатын ақпараттың негізінде ұсынылған.

	1 айға дейін	1-3 ай	3 айдан – 1 жылға дейін	1 – 5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	2017 жылғы 31 желтоқсан, жиыны
Қаржы активтері							
Ақша және олардың баламалары	54.916	-	-	-	-	-	54.916
Сауда-саттыққа қатысушылардың ақшасы (маржалық қамтамасыз ету және кепілдік жарналар)	1.859.408	-	-	-	-	-	1.859.408
Банктердегі қаражаттар	-	718.330	248.011	960.000	-	-	1.926.341
Сату үшін қолда бар инвестициялар	-	-	2.253	-	-	18.800	21.053
Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар	617.681	1.058.101	2.458.285	22.052	-	-	4.156.119
Басқа да қаржы активтері	86.097	-	-	-	-	-	86.097
Қаржы активтерінің жиыны	2.618.102	1.776.431	2.708.549	982.052	-	18.800	8.103.934

	1 айға дейін	1-3 ай	3 айдан – 1 жылға дейін	1 – 5 жыл	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгіленбеген	2017 жылғы 31 желтоқсан, жиыны
Қаржы міндеттемелері							
Биржа мүшелері, сауда-саттыққа қатысушылар алдындағы ақша бойынша міндеттемелер (маржалық қамтамасыз ету және кепілдік жарналар)	1.859.408	-	-	-	-	-	1.859.408
Басқа да қаржылық міндеттемелер	23.808	-	-	-	-	-	23.808
Қаржылық міндеттемелер жиыны	1.883.216	-	-	-	-	-	1.883.216
Нетто-жайғасым	734.886	1.776.431	2.708.549	982.052	-	18.800	6.220.718
2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы өтімділіктің жиынтық алшақтығы	734.886	2.511.317	5.219.866	6.201.918	6.201.918	6.220.718	

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Дисконтталмаған және дисконтталған қаржы міндеттемелерінің арасындағы айырма олардың қысқа мерзімдерінің салдарынан маңызды емес.

Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі деген – Биржа тап болған пайыздық мөлшерлемелердегі, шетел валюталарының айырбас бағамындағы, қаржы аспаптарының құнындағы өзгерістерді қоса алғанда, нарық параметрлерінің салдарынан шығындардың пайда болу тәуекелі.

Пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекел

Пайыздық тәуекел деген – пайыздық мөлшерлемені қолданудың салдарынан пайыздық табыстың немесе қаржы аспаптары құнының өзгеру тәуекелі.

Жетекшілік және Биржаның Инвестициялық комитеті Биржаның активтері мен міндеттемелерін басқаруға жауап береді. Пайыздық тәуекелдің қаржы аспаптарының нарықтық әділ құнына әсерін өлшеу үшін Биржа нарық жағдайларының жағымсыз өзгеруінен туындаған әлеуетті шығындарды мерзімді бағалауды жүргізеді. Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше инвестициялық қоржынның ағымдағы қаржылық нәтижелерін мерзімді бақылауды жүргізеді.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекеліне бейімділік бөлігінде Биржаның инвестициялық қоржыны облигациялар бойынша инфляция деңгейіне индекстелген құбылмалы мөлшерлемесі бар купондық табыстың өзгеру тәуекеліне бейімделген, сондай-ақ, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі сатуға арналған қолда бар инвестициялар ретінде жіктелген.

Төменде көрсетілген кестеде пайыздық мөлшерлемелердің негізделген ықтимал өзгерістерінің негізінде жасалған пайыздық тәуекелге сезімталдықтың талдауы ұсынылған.

Салық төленгенге дейін пайдаға ықпал деген – 2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы құбылмалы мөлшерлемені қаржы активтері мен міндеттемелер бойынша құбылмалы мөлшерлеменің өзгеруінің негізінде бір жыл ішінде пайыздық мөлшерлемеде таза пайыздық табысқа жол берілген өзгерістердің әсер ету тиімділігі, сондай-ақ, әділ құн бойынша есепке алынатын тіркелген пайыздық мөлшерлемелерімен аспаптарды қайта бағалау тиімділігі.

Капиталға ықпал – бөлінбеген пайдадағы өзгерістердің нәтижесінде туындаған пайыздық мөлшерлемедегі жол берілетін өзгерістердің тиімділігі және тіркелген мөлшерлемелерімен сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды қайта бағалау тиімділігі.

2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша активтердің құнына салық төленгенге дейін пайдаға ықпал келесідей ұсынылған:

	2017 жылғы 31 желтоқсан		2016 жылғы 31 желтоқсан	
	Пайыздық мөлшерлеме	Пайыздық мөлшерлеме	Пайыздық мөлшерлеме	Пайыздық мөлшерлеме
	+2%	-2%	-2%	-2%

Салық салынғанға дейінгі пайда және капитал

109 (109) 123 (101)

Капиталға ықпал

2 (2) 18 (15)

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел валюталардың айырбас бағамының өзгеруіне байланысты қаржы аспабының құнының өзгеру тәуекелін білдіреді. Биржаның қаржылық жағдайы және ақша ағындары шетел валюталарының айырбас бағамының құбылуына әсер етуге бейімделген.

Саясатпен инвестициялау объектілері мен Биржаның инвестициялық қоржындарының құрылымы анықталды.

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

	Теңге.	АҚШ доллары	Еуро	Басқалар	2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны
Қаржы активтері					
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша және олардың баламалары	19.928.053	6.766.584	227	52	26.694.916
Банктердегі қаражаттар	1.145.303	-	-	-	1.145.303
Амортизациялық құны бойынша ескерілетін қаржы активтері	18.593.241	-	-	-	18.593.241
Басқа да қаржы активтері	103.492	36.158	-	-	139.650
Қаржы активтер жиыны	39.770.089	6.802.742	227	52	46.573.110

	Теңге.	АҚШ доллары	Еуро	Басқалар	2017 жылғы 31 желтоқсан, жиыны
Қаржы активтері					
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша және олардың баламалары	43.854	10.593	372	97	54.916
Сауда-саттыққа қатысушылардың ақшасы (маржалық қамтамасыз ету және кепілдік жарналар)	1.859.408	-	-	-	1.859.408
Банктердегі қаражаттар	1.678.330	248.011	-	-	1.926.341
Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар	4.156.119	-	-	-	4.156.119
Басқа да қаржы активтері	56.231	29.866	-	-	86.097
Қаржы активтер жиыны	7.793.942	288.470	372	97	8.082.881

2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша қаржы активтерінің маңызды бөлігі (2018 жылы – 85%, 2017 – 96%) және барлық қаржы міндеттемелері Қазақстан теңгелеріне деноминалданған. Шетел валютасындағы міндеттемелер үшін шетел валютасындағы қаржы активтері көзделген, бұл валюталық тәуекел деңгейін төмендетеді.

Сезімталдық талдауының шектеулері

Жоғарыда берілген кестелерде басқа болжамдар өзгеріссіз қалған кездегі негізгі болжамдағы өзгеру нәтижесі берілген. Шын мәнінде болжамдар мен басқа факторлардың арасында байланыс бар. Сонымен қатар, сезімталдық сызықтық емес сипатта екенін атап өту қажет, сондықтан, алынған нәтижелердің интерполяциясы немесе экстраполяциясы жүргізілуі тиіс.

Сезімталдық талдауы Биржа активтер мен міндеттемелерді белсенді басқаратынын есепке алмайды. Осыған қосымша Биржаның қаржылық жағдайы нарықта жүретін өзгерулердің әсеріне бейімделген болуы мүмкін. Мысалы, Биржаның қаржылық тәуекелдерді басқару саласындағы стратегиясы құнды қағаздар нарығындағы бағалардың құбылу тәуекелін басқаруға бағытталған. құнды қағаздар нарығында бағалардың күрт құбылған жағдайда, Жетекшілік инвестицияларды сату, инвестициялық қоржын құрамын өзгерту, сондай-ақ, басқа да қорғау әдістері сияқты әдістерді қолдануы мүмкін.

Жоғарыда берілген сезімталдық талдауындағы басқа да шектеулер қандай да бір сенімділік дәрежесінде болжау мүмкін болмайтын Биржаның нарықтағы болашақ өзгерулер туралы болжамын ғана білдіретін әлеуетті тәуекелді ашып көрсету мақсатында нарықта болжамдық қозғалыстарды қолдануды қамтиды. Сонымен қатар, барлық пайыздық мөлшерлемелер ұқсас түрде өзгеретіндігінің болжамы шектеулер болып табылады.

26. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Баға тәуекелі

Қаржы аспаптары бағасының өзгеру тәуекелі деген – нарық бағаларының өзгеруінің нәтижесінде бұл өзгерулер жеке құнды қағаздар немесе оны шығарушы үшін тән факторлардан немесе нарықта айналатын барлық құнды қағаздарға әсер ететін факторлардан туындаған ба, соған қарамастан, қаржы аспабы құнының өзгеру тәуекелі.

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – жүйелік ауытқуға, қызметкердің қателеріне, технологияларға және инфрақұрылымдарға, алаяқтыққа немесе сыртқы оқиғаларға байланысты немесе соның салдарынан туындайтын тәуекел оқиғаларының кең спектрінің нәтижесінде туындайтын тура немесе жанама шығындардың тәуекелі. Бақылау жүйесі қызмет етуін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдары болуы немесе қаржылық шығындарға әкеп соғуы мүмкін.

Биржа барлық операциялық тәуекелдерді шектейтін жағдайда емес деп шамаланады, алайда ол ішкі аудит қызметін жүйелі тексерумен бақылау жүйесін қолдану арқылы, сондай-ақ, ықтимал тәуекелдерді бақылауды және оларға әрекет етуді жүзеге асыру арқылы осындай тәуекелдерді басқаруды жүзеге асыруға тырысады.

Бақылау жүйесі міндеттерді тиімді бөлуді, қол жетімділік құқығын, бекіту және салыстыру рәсімін, қызметкерді оқытуды, сондай-ақ, бағалау рәсімін қарастырады. Тәуекелдерді бақылауды тәуекелдерді бақылау бөлімшесі жүзеге асырады. Биржа қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету үшін жеке есептеу жабдығын орналастырудың географиялық-бөлінген сызбасын құру жүзеге асырылды.

Құқықтық тәуекел

Құқықтық тәуекелдерді басқару рәсімдері мыналарды қамтиды:

- заңнаманың және ішкі рәсімдердің талаптарға сәйкестігін ұдайы бақылау;
- Биржа қызметкерлерінің қолданылатын заңнаманың, жарғының және Биржаның ішкі құжаттарының нормаларын тиісті түрде сақтауын ұдайы бақылау;
- қолданылатын заңнаманың және олардағы болашақ өзгерістердің жағдайын ұдайы бақылау; шараларды, соның ішінде, қолданылатын заңнаманың болжанатын және/немесе қолданысқа енгізілген өзгерістерінен туындайтын алдын алу шараларын да, әзірлеу және іске асыру;
- Биржаның барлық ішкі құжаттары жобаларының және Биржаның органдары мен лауазымды тұлғаларының шешімдерінің қолданылатын заңнамаға, жарғыға және Биржаның ішкі құжаттарына сәйкестігін толық тексеру;
- Биржаның қызметінде қолданылатын барлық рәсімдерді, технологияларды және құжаттама формаларын Биржаның қызметкерлерінің еркін (бақыланбайтын, қарастырылмаған) қолдануын шектеу мақсатында барынша стандарттау;
- Биржаның жаңа бизнес рәсімдерін және қызмет көрсетулеріне міндетті алдын ала құқықты сараптама жасау.

27. ЕСЕПТІК КЕЗЕҢНЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Есепті күннен кейінгі елеулі оқиға:

Қазақстан қор биржасы (KASE) және Мәскеу биржасы (MOEX) бұдан бұрын тараптар қол қойған стратегиялық ынтымақтастық туралы Келісімді жүзеге асыру аясында KASE 32.360 акциясын сату бойынша мәміле жасады. Осы мәміленің қорытындысы бойынша KASE капиталындағы MOEX үлесі орналастырылған акциялардың 3,32% - ын құрады. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі РММ үлесі 48,44% - ға дейін төмендеді.

28. ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІҢ БЕКІТІЛГЕН КҮНІ

Компания жетекшісі 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған жеке қаржылық есеп берушілікті шығаруға 2019 жылғы 28 наурызда бекіткен.